

פרוטוקול מס' 334
מישיבת ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות
יום שלישי, י"ד בחשוון התשע"ט (23 באוקטובר 2018), שעה 11:05

סדר היום:

תופעת בריחת המוחות - עלייה במספר האקדמאים שיורדים מהארץ, של חבר הכנסת אלעזר שטרן

נכחו:

חברי הוועדה:

אברהם נגוסה – היו"ר

חברי הכנסת:

אלעזר שטרן

מוזמנים:

– מנהלת המרכז לקליטה במדע, משרד העלייה והקליטה – מרכזת תושבים חוזרים, משרד העלייה והקליטה – מנהל תחום מדע יישומי והנדסי, משרד המדע והטכנולוגיה – מנהלת מרכז הקשר לחוקרים ישראלים, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים – ראש מדור עתודה אקדמית, צה"ל, משרד הבטחון – יועצת כלכלית בכירה, משרד ראש הממשלה – מרכזת בענף תיאום ובקרה, משרד רה"מ – רכזת מנהלת מדור ועדות הלסינקי, משרד הבריאות – סמנכ"ל, משרד המדע – אגף תקצוב, המועצה להשכלה גבוהה – ראש מינהל ור"ה, ועד ראשי האוניברסיטאות – מנכ"לית, ScienceAbroad ארגון המדענים הישראלים בחו"ל – מ.א. לתפקידים מיוחדים, הסוכנות היהודית – מנהלת, טבע תעשיות – סמנכ"ל יחסי תאגיד, טבע תעשיות – מנהל תקשורת ישראל, טבע תעשיות – ראש תחום פיתוח הון אנושי בהיי טק, רשות החדשנות, משרד הכלכלה – מנהלת תכניות הון אנושי הרשות הלאומית לחדשנות בטכנולוגיה – ראש תחום אומדני אוכלוסייה והגירה, למ"ס – מרכז בכיר אומדני אוכלוסייה, למ"ס – מרכזת בכירה השכלה גבוהה, למ"ס – מנהלת לשכת מנכ"ל, ות"ת, המועצה להשכלה גבוהה – עוזר בכיר לנשיא, האוניברסיטה העברית – מנהלת קשרי ציבור, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים – מנהלת, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים – עמית בכיר, המכון למדיניות העם היהודי – נציג ארגון צהר, מלכ"ר – ראש צוות הכלכלי נובה – מנהלת גיוס, טבע – ראש צוות מחקר ופיתוח, טבע תעשיות	- גרנית בן עזרא-זינגר - יאנה ברמר - ד"ר אנדרי ברויסמן - בת-שבע שור - נתנאל מויאל - אילת שפיר - לילך אלמקיאס - נאות מרקוביץ - אבי ענתי - אמיר גת - דבורה מרגוליס - מוניקה לב כהן - יהודה שרף - טל יועץ - מתי גיל - רז מאירמן-ברוך - אילה מילר - נועה אקר עמרני - אביאל קרנצלר - גוסטבו שיפריס - מרים אלון - שירה נבון - דביר רכס - נעמה שילוני-זיסמן - גליה פינצי - ד"ר דב מימון - שמואל סלוטקי - יאל דוזנדסטרל בן סוסן - אתי רייכנשטיין-זנזורי - ד"ר ינאי פישביין

–	מנהלת מדיניות ציבורית, תנועת ישראל חופשית	–	שקד חסון
–	משקיף המשמר החברתי, מוזמנים נוספים	–	שמעון חננאל
–	מוזמנת	–	מרק ברומברגר
–	שדלן/ית (פוליסי בע"מ), מייצגת את ועד ראשי האוניברסיטאות	–	עידית שבתאי סידיס

מנהלת הוועדה:
שלומית אבינוח

רישום פרלמנטרי:
עופרה ארגס – חבר תרגומים

תופעת בריחת המוחות - עלייה במספר האקדמאים שיורדים מהארץ, של חבר הכנסת אלעזר שטרן**היו"ר אברהם נגוסה:**

בוקר טוב לכולם. אנחנו מקיימים את הדיון היום בנושא תופעת בריחת המוחות – המניעים להגירה מארץ ישראל, הצעה לסדר מהיר שהגיש חבר הכנסת אלעזר שטרן. הנושא עבר אלינו ממזכירות הכנסת כדי לדון בו ולשים על שולחנה של הכנסת את מסקנות הוועדה.

המטרה כמובן היא להבין את המניעים לירידה מהארץ. המטרה היא לצמצם את התופעה הזאת על ידי עידוד הישארותם של אקדמאים בארץ ועידוד הישראלים היורדים לשוב ולחיות בישראל.

מנתוני הלמ"ס שהגיעו לקראת הדיון הנוכחי לוועדת העלייה והקליטה, נכון לתאריך ה-9 לאוקטובר 2018, 33,073 דהיינו 5.8% ממקבלי התארים ממוסדות להשכלה גבוהה בישראל שהו בחו"ל שלוש שנים ויותר, נכון לשנת 2017. בתחומי המדעים המדויקים והנדסה, אחוז השוהים גבוה יותר מאשר ממקבלי תארים בתחומי מדעי הרוח והחברה. בעלי תואר שלישי ש-11% מהם חיים בחו"ל, מקבלי תואר שני ברפואה – אחוז השוהים בחו"ל עומד על 9.2%, זה אחוז גבוה מאוד. כ-25% מבעלי תואר שלישי במתמטיקה מהמוסדות הישראליים חיים ועובדים בחו"ל. כך גם כ-20% מבעלי תואר שלישי במדעי המחשב.

מנתוני הלמ"ס מה-14 באוגוסט 2018 עולה כי מאזן ההגירה של ישראלים שיצאו מישראל בהשוואה למספר הישראלים שחזרו בשנת 2016, היה שלילי ועמד על כ-6,300 ישראלים.

עמותת science abroad היא עמותה שמטפלת בשמירת קשר עם חוקרים ישראלים בעולם להשבת מוחות לישראל. העמותה מסייעת לחוקרים השוהים בחו"ל לשמור על קשר עם ישראל, לשוב לארץ ולהמשיך קריירה באקדמיה ובתעשייה.

מהמסמך שהעבירו לוועדה לקראת הדיון עולה כי מרבית המדענים, במהלך או סמוך לסיום פוסט הדוקטורט מראים רצון לחזור לארץ. העדיפות למצוא משרה אקדמית במוסדות המובילים עבור הישראלים שהשתלבו בתעשייה בארצות הברית, הרצון לחזור לארץ נמוך יותר כי התעשייה בארץ אטרקטיבית פחות מבחינת שכר והזדמנויות.

מהנתונים שראינו המוטיבציה לחזור לארץ בדרך כלל זה קרוב משפחה וחברים ותרבות, שפה, שייכות, גידול הילדים בישראל, תעסוקת בן או בת זוג. אלה הסיבות העיקריות שדוחפות את האנשים לחזור לארץ. יש גם חסמים מרכזיים לחזרה לארץ, כמו למשל קושי במציאת משרה אקדמית, מיעוט משרות בארץ לעומת מספר הבוגרים, חוסר שמירה על קשר מקצועי עם הארץ – לא מצליחים לשמור על קשר עם המוסדות שבהם למדו או עבדו בארץ, איכות ורמת החיים, נוחות כלכלית בארצות הברית ובמערב אירופה לעומת החיים בישראל.

לקראת הדיון אנחנו בנינו שאלות שאנחנו מצפים לקבל משרדי הממשלה תשובות עליהן.

שלומית אבינוח:

השאלות הועברו גם.

היו"ר אברהם נגוסה:

כן. אנחנו העברנו את השאלות כדי שהמשרדים יבואו מוכנים. אנחנו לא עושים לכם הפתעה. אנחנו רוצים לדעת נתונים מספריים, כמה אקדמאים עזבו את הארץ בשנים האחרונות, מהן התכניות במשרדי הממשלה הנוגעות לנושא שימור האקדמאים, האם קיימות תכניות לעידוד החזרה ארצה של אקדמאים. כמו כן העברנו שאלות ספציפיות לוועדה לתכנון ותקצוב במשרד החינוך.

שלומית אבינוח:

אמיר גת כאן?

שירה נבון:

אני במקומו.

היו"ר אברהם נגוסה:

אני אשמח אם תרשמי את השאלות ותתייחסי, למרות שהעברנו לכם מראש את השאלות: 1. כמה תקנים נפתחו בשנה שעברה לקליטת סגל אקדמי למשרה קבועה. 2. כמה מהם אוישו על ידי חוקרים ישראלים. 3. כמה מהם חזרו מחו"ל. 4. בכמה תקנים השתמשותם לחוקרים זרים. 5. מה צפוי לקליטת סגל חדש בחמש השנים הקרובות בפילוח על פי מוסדות.

העברנו גם שאלות למשרד הכלכלה והרשות לחדשנות: 1. מהן הפעולות המתוכננות להגדלת היצע משרות מחקר ופיתוח בתעשיית מדעי החיים בישראל והנגשתן לחוקרים ישראלים השוהים בחו"ל. 2. בשנה שעברה נסגרה התכנית הלאומית להשבת אקדמאים בהיבט של השבת אנשי הייטק ישראלים השוהים בחו"ל. אילו פעולות נעשו מאז ומה תוכנן לעשות על מנת להגדיל את היצע כח האדם בהייטק בישראל?

אני אגיד כאן שנציג ממשרד האוצר לא יכל להגיע היום והם שלחו לנו תגובה לגבי העשייה בעניין זה ביחס להחלטת הממשלה שהתקבלה ב-2017, החלטה מס' 2292. אני אקריא את התגובה שלהם בנושא: "לעניין הסוגיות המדוברות, משרד האוצר רואה במחסור בכוח אדם מיומן להייטק כחסם המרכזי לצמיחת הענף ועל כן פועל יחד עם משרדי הממשלה והגופים הציבוריים הרלבנטיים לטיפול בכך, לרבות החלטת ממשלה מס' 2292 המוזכרת אשר עוסקת בסוגיה באופן ממוקד. במסגרת הקמת רשות החדשנות הלאומית הוקמה ופועלת בה הזירה החברתית, הציבורית שתפקידה לעסוק בפיתוח ההון האנושי הנדרש עבור ענף ההייטק, לרבות הגברת שילוב אוכלוסיות שונות בענף והן פעולות ייעודיות לשם עידוד הגעת עובדים מחו"ל. במסגרת זו, מתפקידה לבצע בחינת אפקטיביות לכלים השונים הפועלים לשם השגת מטרות אלה ולפעול בהתאם לעניין תכנית ספציפית כזאת או אחרת. יש לפנות לגורם המקצועי אשר הפעיל אותה".

מה שאני מכין שהם מסכימים איתנו שיש חוסר בכוח אדם וצריך להחזיר, אבל אני לא רוצה מהפעילות שלהם בנושא הזה. בהמשך נתייחס לכך.

אתן עכשיו את רשות הדיבור ליוזם הדיון וההצעה לסדר שהוא הגיש, חבר הכנסת אלעזר שטרן. בבקשה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

תודה אדוני היושב ראש, גם על הדיון וההיענות המהירה. תראו, אנחנו דנים פה בוועדת הקליטה, יום שלישי בכנסת, אתם יודעים, זה לא יום שמאוד מאוד עסוקים פה כולם, אבל הנושא הזה בעיני הוא באמת אחד הנושאים המרכזיים של מדינת ישראל או של הציונות בכלל. זאת אומרת כל מהותה של מדינת ישראל זה ריכוז העם היהודי בציון, וכמובן עד שמישהו בא לפה, או מישהו נולד פה, כמובן שיישאר פה ושלא יילך למקומות אחרים.

לכן אני חושב שהיו"ר הוא דוגמה לכך, של שאיפה ארוכת שנים בשביל לבוא לציון בדברים האלה, אבל גם אנחנו שנולדנו כאן, במיוחד לאלה מאתנו שיש להם יכולות לחיות גם במקום אחר, אסור לנו לקחת כמובן מאליו את זה שאנשים תמיד ירצו להישאר פה אלא זה אתגר קבוע, אותי לא צריך לשכנע כמובן, אבל מה לעשות שיש חלק שאולי יש להם גם פיתויים הרבה יותר גדולים משיש לי או לנו והם מסיבות שאנחנו לא התכנסנו לשפוט אותן כאן, מחליטים לעשות, במילה הכי יפה, רילוקיישן.

אני חושב שהנתונים האלה, כפי שהוצגו פה, על ירידה גדלה והולכת בעשרות אחוזים, הם כשלעצמם צריכים להדאיג אותנו מאוד. כמובן שהם מדאיגים אותנו יותר, והאמירה הזאת יכולה להתפרש כאמירה בעייתית, אבל הם מדאיגים אותנו יותר כאשר מדובר באנשים משכילים שעל פניו המדינה השקיעה בהם אולי יותר משהשקיעה באחרים. אם אני רוצה לקחת את זה יותר רחוק, לא רק שמדובר באנשים משכילים אלא עיקר הנתונים מצביעים על אנשים בעלי מקצועות של מדעים מדויקים שאולי הצמיחה של מדינת ישראל, דרך אגב, והיכולת שלה להחזיק מוסדות אקדמאים גם לא של מדעים מדויקים, היא תלויה באותם מדעים מדויקים, בגלל שכמו שאנחנו חיים את המציאות של השנים האחרונות במדינת ישראל התרומה של המדעים המדויקים, של עולם ההייטק, של עולם הטכנולוגיות היא גדולה מאוד לא רק להגדלת אותו ענף אלא גם להחזקת ענפים אחרים במדינה ולרמת החיים בכלל.

קריאה:

--- כלכליים.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

ברור. לכן כמו שהיושב ראש ציטט את הנתונים ואני לא רוצה לחזור עליהם כאן, לא רק הגידול בעשרות אחוזים מטריד אותנו, מטריד אותנו כמובן גם הפילוח הפנימי בתוך הירידה הזאת.

אני רוצה להגיד כאן, שיהיה ברור, אנחנו לא חושבים שזה רע להשתלם, להיות בחוץ לארץ. אנחנו יודעים שיש חוכמה לא רק במדינת ישראל אלא גם בחוץ ומוסדות אקדמאיים מעולים יש גם בחוץ, אנחנו אולי עוד יותר מזה, יודעים שהרבה מאוד פעמים תנאי להתקדמות הוא גם יציאה החוצה. אנחנו מאמינים ברמה טכנולוגית, רמה הוראתית, רמה אקדמית גם בחוץ, אני לפחות חושב שעצם הפתיחה לדרכי מחשבה אחרת יש בהם תרומה ליצירות שאנחנו כל כך גאים בה, ואנחנו רואים דברים אחרים ומשליכים אותם עלינו.

אני חושב שאחרי שאמרנו את כל זה, אז ברור למה אנחנו מתכנסים כאן או למה אנחנו דואגים. אני חושב שהדיון צריך להיות פתוח לגמרי. גודל האתגר מחייב אותנו לפתוח את ספקטרום האפשרויות של מה גורם לירידה או מה מונע חזרה ואחר כך לדון מה רלבנטי ומה לא. וכשאני אומר ספקטרום האפשרויות, חלקם אדוני היושב ראש, הצגת, אבל לא את כולם. זאת אומרת מצב כלכלי, יוקר המחיה, רמת שכר של בעלי אותם מקצועות כאן ביחס לחוץ לארץ והדברים שהוזכרו, אבל אני מוכן תחת הכותרת, נדמה לי שאמרת "החיים הקשים" או מורכבות החיים פה, אז נכון, יש פה שירות צבאי שאין במקומות אחרים, צריך לקחת את זה בחשבון.

אני לא חושב שצריך להחליט בגלל זה אם יש שירות צבאי או אין, אבל אנחנו צריכים לשים את זה מבחינת הקשיים או למה צריך להשקיע יותר בלחזור, אני חושב, ואנחנו שומעים את זה שלאורח החיים הדתי, אורח החיים בכלל שכובל פה אנשים אחרים, כשבחוץ לארץ יש להם חופש הרבה יותר גדול – דרך אגב, לפעמים אלה שיורדים או אלה שלא חוזרים זה אפילו בגלל המצב האישי, האם הם יכולים להתחתן פה, האם בן או בת הזוג, אם הם רוצים לחזור, יכולים להתגייר פה, האם בכלל הכירו ביהדות שלהם או של ההורים שלהם לפני שהם באו וכשאנחנו מדברים על אוכלוסייה שיוצאת מחבר העמים, אז האתגר שם אולי עוד יותר גדול. אני חושב שכל האתגרים האלה צריכים להיות על השולחן.

אני לא רוצה לתת משקל כרגע למה הסיבה המרכזית. אני חושב שלא משנה מה משקל המרכיב בסיבה, אנחנו צריכים לשים את כולם ולחשוב איך מצמצמים את המשקל של אותו מרכיב בהחלטה.

אני רוצה לסיים ולומר שאני חושב שלא בטוח שהסיבות להישארות בסיליקון וואלי או להגעה לשם, הן אותן סיבות של הגעה לברלין, אם זה פופולארי לדבר על זה, או לנוי יורק, שלדעתי זה משהו אחר משני המקומות שהזכרתי. אבל בכל מקרה אני חושב שצריך לנתח את המקומות האלה ששם יש או את הירידה לשם או את פוטנציאל החזרה משם, ואם צריך מאפיינים מיוחדים לאותם מקומות, לתת גם אותם.

אדוני היושב ראש, הגיעו אנשים חשובים. נראה לי שנשכיל בטח מלשמוע אותם.

היו"ר אברהם נגוסה:

בהחלט. תודה רבה לך.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

תודה.

היו"ר אברהם נגוסה:

אנחנו רוצים לשמוע את נציג המכון למדיניות העם היהודי, ד"ר דב מימון בבקשה. אני רוצה רק להזכיר לכולם לנסות לדבר בתמצית כי יש לנו רשימת דוברים ארוכה.

דב מימון:

כבוד היושב ראש, חבר הכנסת שטרן. אנחנו במכון למדיניות העם היהודי עוקבים אחרי תופעת ההגירה בכלל ותופעת בריחת המוחות במיוחד כבר שנים רבות. הדברים ידועים וסוכם כבר עכשיו, אני אגיד כמה דברים חשובים על מחקר שעשה עמיתי לעבודה פרופ' עוזי רבון, על ברלין. הזכרתם את ברלין, אז מה קורה בברלין ואולי זה ישליך על המניעים ועל התופעות ואיך אנחנו יכולים בכלכלת שוק של היום, איך אפשר למשוך את הישראלים שהחליטו להגר למקומות אחרים.

50% מהישראלים בחו"ל הם בארצות הברית. זה אומר שיש בכל זאת במקומות אחרים. אז מה שקורה באירופה, מה שמצאנו, 50%-70% מדברים על הגורם התעסוקתי כלכלי כגורם מרכזי, 30% מדברים על התערבות הממשד הדתי בחיי החברה שהם רואים את זה כגורם הראשוני שגרם להם לעזוב את הארץ, וגם 20% מדברים על עניין תרבותי. כמובן ברלין זה לא סיליקון ואלי, וגם פרופיל מבחינת האפיון, ומדובר על אוכלוסייה חילונית מובהקת, מדובר על אוכלוסייה שנוטה במפה הפוליטית שמאלה, אז זה מה שאנחנו יודעים על גרמניה שזה אולי גורם חשוב, ברור שאם נלך לסיליקון ואלי ולאמריקה המצב הפוליטי בישראל או ענין הממשד הדתי פחות רלבנטי, אבל זה דבר שחשוב להבין. חלק מהדברים שכמובן שצריך להרחיב את מספר האופציות שיש בתעסוקה באוניברסיטאות, ואנחנו יודעים את הדברים ממחקרים שפרסמנו, אנחנו מדברים שהיום בישראל לכל פרופסור יש עד 25 דוקטורנטים ואין לו מקום לכולם אז בסוף אנחנו מכשירים אנשים ובאופן מובנה אנחנו גורמים להם לעזוב, אדם הולך לעשות את הפוסט דוקטורנט שלו אחר כך בארצות הברית, חוזר לפה ורואה שאין לו - - - אז אנחנו צריכים להתערב כמובן גם במבנה ולא רק במניעים.

חוץ מהדברים האלה יש לנו כמובן את האפיון על ברלין, 27% זה ענין אישי, רומנטיקה, משהו כזה, ויש דברים אחרים. זה בעיקר מה שרציתי לומר פה בכל אופן, זה מחקר מאוד מעניין ואפשר להעביר אותו, בהסכמתך אדוני היו"ר.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

המחקר הוא רק על ברלין?

דב מימון:

הוא על גרמניה. אם כי יש פה ראייה גם מורחבת על כל אירופה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

ואם בארצות הברית זה 50%, על כמה אחוזים אתם מדברים?

דב מימון:

דיברתי רק על ברלין. דיברתי על גרמניה, אנחנו מצפים שבארצות הברית יש פחות נטייה שמאלה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אני לא שואל על הסיבות. אני שואל מבחינת פלח האוכלוסייה. אמרתם שמתוך ה- - -

דב מימון:

אני אתן כמה מספרים: 4% באסיה, אפריקה 4%, אוקיאניה 4%, אמריקה הלטינית, רוסיה 6% וזה לפי ההגדרות של הלמ"ס, במערב אירופה 1.3% בגדול ו-3% בגרמניה. 1.3% בכל אירופה, חוץ מאשר 3% בגרמניה, 5% באנגליה, 5% בצרפת ובנוסף 6% בקנדה, זו האוכלוסייה איפה שנמצאים בארצות מתועשות באופן מובהק, אין הרבה אנשים שהולכים למקומות אחרים.

אבי ענתי:

אתה מדבר על אקדמאים?

דב מימון:

כן. אנחנו יודעים שאחוז האקדמאים מאוד גבוה, 2/3 מהישראלים בחו"ל שיוצאים עכשיו, הם אקדמאים, אנשים שהמדינה השקיעה המון כסף להכשירם. צריך להיות יצירתי כדי לייצר פה מקומות ולעשות תכנית, צריך גם לבחון את תכנית החומש שנעשתה ולבדוק את התוצאות שלה.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. אנחנו כמובן נגיע גם למשרדי הממשלה, אבל קודם כל אנחנו רוצים לשמוע באמת מנציגה של עמותת scienceAbroad מוניקה לב כהן בבקשה.

מוניקה לב כהן:

שלום, בוקר טוב. תודה חבר הכנסת שטרן על הרמת הכפפה, תודה ליו"ר הוועדה על הרמת הישיבה החשובה מאוד בעינינו. אני רוצה רק כמה מילים על סיינס אברואד ואז לספר לכם על סקר שעשינו ועל הקשיים בחזרה לישראל ואני אחתום במודל כלכלי שפיתחנו יחד עם עמותת נובה שמראה כמה ערך מוסף יש לקופת המדינה מכל אחד שחוזר לישראל ולמה חשוב מאוד להשקיע בנושא של השבת מוחות.

שמי מוניקה לב כהן, אני מנכ"לית של סיינס אברואד. בעשור האחרון מעבר לפעילות שלי בעמותה אני גם פעילה מאוד בפורום של ישראלים בחו"ל. אני בעצמי חייתי תשע שנים בחו"ל, מכירה את החיים שם ופעילה מאוד בארגונים שפועלים בנושא. חשוב גם לשים על השולחן שגם נוכחות של ישראלים בחו"ל נחוצה היום למדינת ישראל, יש להם ערך בלתי מבוטל בין אם זה בהסברה, בין אם זה בלובינג, בין אם זה בפעילות אחרת, אז בואו גם לא נשכח את זה.

אנחנו עמותה שקיימת כבר 12 שנה כשהרעיון הוא בסופו של דבר לאגד מדענים ישראלים ברחבי העולם ולעזור להם לחזור לישראל. אנחנו רשת מקצועית חברתית שמכילה היום מעל 2,800 חברים רשומים כאשר אנחנו מפעילים 23 סניפים בארצות הברית, קנדה ואנגליה, בכל סניף כזה יש לנו פעילות לאורך כל השנה, מפגשים עם אנשים מהממשלה, אנשים מהתעשייה, אנשים מהאקדמיה ויש לנו פעילות חובקת עולם. אתם יכולים לראות את האיש בצד שמאל, בהואי, הוא לא בים, הפזורה של האקדמאים היא בכל העולם.

חשוב לי להסביר בעצם, לפני שנדבר על הפעילות שלנו ועל ה-750 שחזרו לישראל, חשוב לי להסביר מי האוכלוסייה. אני רוצה לבקש למחוק מהדיאלוג שלנו את המילים "בריחת מוחות". המוחות, לפחות אלה שאני עוסקת בהם, לא ברחו. המונח המקובל בעולם היום הוא "brain drain" או זליגת מוחות. היום באקדמיה הישראלית, כשאתה רוצה קריירה אקדמית וסיימת דוקטורט, סיימת תואר שלישי, ואתה רוצה להשתלב באקדמיה הישראלית, האקדמיה מחייבת אותך, מאלצת אותך לצאת לחו"ל לעשות פוסט דוקטורט.

יש כמובן ערך עצום למדינת ישראל. הבנאדם יוצא לחו"ל, משתלם אצל טובי החוקרים בעולם, יוצר רשת קשרים בינלאומית, מביא לכאן גרנטים וכספים, יש כאן יתרון עצום. הבעיה היא שאותם אנשים, חוד החנית של מדינת ישראל יוצאים לחו"ל, עושים את הפוסט דוקטורט, והמסה העיקרית שאני מדברת עליה כרגע היא ממדעי החיים, וכשרוצים לחזור לישראל מתגלים חסמים.

אבי ענתי:

אין לאן לחזור.

מוניקה לב כהן:

בגדול כן. החסם העיקרי באמת הוא שאין מספיק תקנים באקדמיה, אבל החסם היותר חשוב שאני ארצה להדגיש היום וארצה גם להציג את הפעילות שלנו עם טבע, הוא החסם של תעשייה בישראל. החסם שלמעשה היום דוקטורנטים באקדמיה, גדלים באקדמיה, לא מקבלים הכשרה לתעשייה, לא מכירים את התעשייה ברמות שאנשים שואלים אותנו כשהם רוצים להגיש קורות חיים למשרה "מה הטייטל שאני צריך לחפש בלוח המשרות שלכם". אנשים שצמחו באקדמיה לא מספיק מכירים את התעשייה בישראל, התעשייה בישראל לא מספיק פותחת את זרועותיה כדי לקרב ולשלב אותם בתעשייה. הדרישה היא לניסיון מקצועי שאין להם וזו עיקר הבעיה שאנחנו מנסים היום לפתור.

אז אנחנו עובדים היום בשיתוף פעולה עם משרד העלייה והקליטה, אחר כך אני מניחה שגרנית בן עזרא שמנהלת את המרכז לקליטה במדע תציג את התכנית, והאגף ליזמות עסקית, עם שניהם אנחנו עובדים בלהגיע לקהל הזה ולנסות להרחיב את ההיצע בישראל.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

מוניקה שניה, אלא אם כן תגידי אחר כך. איפה את רואה מבחינת החלוקה הגיאוגרפית שנעשתה פה, איפה אתם יותר פרודוקטיביים?

מוניקה לב כהן:

תראה, המסה העיקרית של חוקרים יושבת בארצות הברית, באוניברסיטאות הגדולות, וגם באירופה אבל אני חושבת שעיקר העבודה שלנו נעשית היום בארצות הברית, אם כי יש לנו פניות ממדינות אחרות. אנחנו פשוט הולכים על הריכוזים הגדולים יותר.

אם אנחנו מסתכלים, כל שנה אנחנו מטייבים את מאגר הנתונים שלנו ובודקים מי נמצא איפה בארץ או בחו"ל ובאיזה מגזר. אז אם אנחנו מסתכלים ומשווים, אנחנו רואים די הלימה בין האנשים שנמצאים בחו"ל לבין האנשים שנמצאים בישראל. המסה העיקרית נמצאת באקדמיה, כשבאקדמיה, רק למי שלא מכיר, יש מסלול קביעות ומסלול שהוא לא קביעות. מסלול קביעות זה מי שנמצא בעצם במסלול שבסופו של דבר יהפוך אותו לחבר סגל, לחוקר באקדמיה.

בתעשייה אנחנו רואים שהאחוזים הם נמוכים יותר, 25% משתלבים בתעשייה. אם היינו יכולים להצליח להגדיל, אם בשנה הבאה הייתי מוזמנת לדיון הזה ומראה שהגרף של התעשייה בישראל, הפילוח של המגזר של האנשים שהשתלבו בתעשייה גדל, מבחינתי זו תהיה ההצלחה הכי גדולה של כולנו.

חבר הכנסת אברהם נגוסה פרט את החסמים לחזרה אז אני לא אתעכב על זה הרבה. חשוב לומר שבסופו של יום האנשים שאנחנו עובדים מולם מבקשים לחזור. עשינו השנה סקר, עשינו השנה קבוצות מיקוד במרכזי מחקר גדולים בבוסטון, בניו יורק, יחד עם עמותת נובה ושאלנו את האנשים למה בעצם אתם לא חוזרים. הקושי במציאת משרה הוא הקושי העליון. הרבה אנשים בוחרים לחזור, למרות שהם לא מוצאים משרה, כי הם רוצים לגדל את הילדים שלהם כאן. אני חזרתי בפירוש כי אני רוצה שהילדים שלי יגדלו במדינת ישראל ויקבלו את החינוך שאני חוויתי.

החסמים, כמו שדיברנו קודם הם בעיקר בנושא של חזרה לתעשייה ומיעוט התקנים באקדמיה. יש קושי בשמירה על קשר מקצועי עם הארץ, זה המקום שבו אנחנו נכנסים לפעולה בעזרת המפגשים שאנחנו עושים, הסדנאות שאנחנו עושים, כדי להכיר להם ולהכשיר אותם לחזרה לישראל.

אחד מהפרויקטים שרציתי לספר לכם שזה פרויקט שאנחנו רואים בו פרויקט דגל, הוא נתמך על ידי המחקר הכלכלי שעשינו. בסופו של יום הקושי לחזור לישראל הוא בעיקר גם התעשייה בישראל לא ערוכה לקלוט אותם וגם למדענים אין מספיק את ההיכרות והידע.

אנחנו עושים שנה שניה בחסות חברת טבע ובשיתוף פעולה עם משרד העלייה והקליטה סדנה שחושפת את המדענים – אנחנו מטיסים לכאן 20 עד 25 מדענים שאנחנו בוחרים אותם וממיינים את קורות החיים שלהם – אנחנו מטיסים אותם לכאן כדי לקחת שבוע ולצלול לתוך מעמקי תעשיית הפארמה בישראל, תעשיות מדעי החיים, להכיר אותם, לייצר להם את הנתוורק, לתת להם את הכלים וגם לחשוף אותם לכל עולם היזמות.

נושא היזמות הוא גם נושא בוער מאוד, לא מעט ישראלים שנמצאים בחו"ל, ואתם שומעים את זה יום-יום בחדשות, יש להם מיזמים פורצי דרך, תגליות פורצות דרך, כל תגלית כזו שהיתה נכנסת לישראל ונרשמת בישראל היתה יכולה להכניס לקופת המדינה לא מעט הכנסות.

אני רוצה רגע לעבור למודל הכלכלי אבל לפני זה רק לספר לכם, אנחנו מדדנו וראינו שמעל ל-750 מחברי הארגון חזרו לישראל, כל חבר ארגון כזה מלווה גם בבן או בת זוג. אני רק אומר לך חבר הכנסת שטרן, כל אחד כזה שחוזר לישראל מביא איתו מטען. אני יצאתי לחו"ל ישראלית, חזרתי יהודייה. כשאתה חוזר מחו"ל אתה מביא איתך פלורליזם ואתה מביא איתך ערכים שנחשפת אליהם בחו"ל. זה באמירה מוסגרת למה שאמרת קודם.

103 מחברי הארגון חזרו לישראל במהלך השנה האחרונה, במהלך 2017, מבחינת פילוח גברים/נשים אתם רואים שסך הכל אחוז מאוד יפה של נשים מדעניות שחזרו לישראל להשתלב באקדמיה ובתעשייה. עדיין הנושא של האקדמיה, 64% מהם נמצאים באקדמיה, עדיין פלח מאוד מאוד גדול. מבחינתי ההצלחה תהיה להיות כאן בשנה הבאה ולהראות את הפלח הצהוב של התעשייה גדל.

אני רוצה לעבור ולדבר על התרומה הכלכלית של המדענים לתוצר המקומי הגולמי של מדינת ישראל. ישבנו ובידקנו, לקחנו את המספרים של החוזרים, בידקנו איפה הם נמצאים, בידקנו מה המשכורות שלהם ואני תיכף אתן ליאל מנובה, הכלכלן שביצע את הבידיקה, לספר לכם על התועלת. בסופו של יום אנחנו מדברים, קודם כל בואו נדבר רגע על נזק, וחבר הכנסת שטרן ציין את זה קודם. כשמדען יוצא לחו"ל, הושקע בו לפי החישוב שלנו, סביב החצי מיליון ש"ח בהכשרה שלו, במיוחד במדעי החיים. כשהמדען הזה הלך ולא חזר הכסף הזה פשוט, ההשקעה הזאת עברה למדינה אחרת.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

יש לכם נתון על רופאים? אני חושב שזה הרבה יותר.

מוניקה לב כהן:

יש את הנתונים על רופאים, אבל אין לי את זה כאן. יש גם בכלל את כל המגזר של סטודנטים לרפואה, אבל זה סיפור נפרד, דנו בזה גם בוועדת החינוך בשבוע שעבר. החישוב שעשינו, בדקנו בעצם בסופו של יום, כל מדען כזה שחוזר, עשינו מודל הכי שמרני שאפשרי, ומצאנו שבערך מהוון, בחמש השנים הקרובות אם נצליח להחזיר את המספר הזה שחזרו ב-2017, זה הערך הכלכלי למדינת ישראל. אם נצליח להגדיל את המספר הזה, המספר הזה יילך ויגדל. אז חשוב מאוד לשים את זה על השולחן, כמה חשוב להשקיע בהשבת המוחות.

ברשות יו"ר הוועדה אני רוצה להעביר את המיקרופון ליאל מנובה שיציג את המודל, איך הוא נעשה ואיך הוא נבנה.

היו"ר אברהם נגוסה:

בסדר גמור, תנסו בקיצור.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

באמריקה אתם מחוברים גם ל-IAC?

מוניקה לב כהן:

כן. הם תומכים בנו.

יאל דוזנדסטרל בן סוסן:

תודה ליו"ר הוועדה חבר הכנסת אברהם נגוסה ולחבר הכנסת אלעזר שטרן. שמי יאל דוזנדסטרל, אני עליתי לארץ לפני עשר שנים ואני מתנדב בארגון נובה ועזרתי לעמותת סיינס אברואד לבנות את המודל הכלכלי. מה שניסינו לעשות למעשה זה לנתח את ההשפעה הכלכלית של המדענים החוזרים בשלוש רמות: כל אחד מהם, ניסינו לכמת את ההשפעה הכלכלית למעט הרמה השלישית, ותיכף אני אפרט מה כללנו בכל אחת מהרמות האלה.

ברמת הערך הראשונה, מה שניסינו לעשות זה לכמת את ההשפעה מהכנסות המדענים כולל מסים, ביטוח לאומי, מההוצאות הפרטיות שלהם, מההוצאות על שכירות, על אוכל, וגם המיסים שמשלמים בצורה עקיפה. זו רמת הערך הראשונה ושם בעצם לקחנו בחשבון אך ורק את אלה שחוזרים לתעשייה, מה שמוניקה הזכירה קודם שאנחנו הנחנו שהאחוז ילך ויגדל ל-40% מהמדענים החוזרים. זו רמת הערך הראשונה שמכומתת פה, ורמת הערך השנייה מה שניסינו לעשות זה לכמת את התרומה הייחודית של המדענים בזכות היכולות והכלים שלהם, מה שכללנו במעגל הזה זה גיוס הון ממשקיעים, רכישות של חברות, קבלת מענקי מחקר אקדמיים, והרמה הזו מורכבת יותר לאומדן, היא פחות ברורה, אבל בכל זאת ניסינו לכמת אותה ובסופו של דבר גם הוספנו פה רמת ערך שלישית שהיא הכי אבסטרקטית ושם כללנו מעמד ויוקרה בינלאומיים, תשתית של מחקר, חיזוק מערכת החינוך, התרומה הבריאותית והסביבתית של פיתוחים מדעיים, תרומה חברתית של אוכלוסייה משכילה, וחיזוק ופיתוח התעשייה הישראלית. אלה שלושת הרמות, ושוב, במודל הזה אנחנו רואים רק את שתי הרמות הראשונות.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. לפי הנתונים שהצגתם לנו ברור מה המדינה מפסידה, אמרתם שהמדינה השקיעה באדם בערך חצי מיליון ש"ח וגם הצגתם את המשמעות של ההשפעה הכלכלית עם חזרתם. אני אפנה עכשיו למשרדי הממשלה.

שלומית אבינוח:

טבע, חשוב לכם לדבר עכשיו או אחרי משרדי הממשלה?

מתי גיל:

אדוני היושב ראש הוא מנהל את הדיון, אנחנו רוצים להציג את ההזדמנות העסקית. אולי בקצרה רק.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

הנה, הוא מציע לדבר בקצרה.

היו"ר אברהם נגוסה:

בקיצור, כי אני רוצה לשמוע ממשרדי הממשלה את ההתייחסות שלהם לנתונים שהוצגו פה ואת הפתרון של הממשלה בתכניות. נשמע אותך ונחזור למשרדי הממשלה.

מתי גיל:

אני מחברת טבע, כנראה שאנחנו מייצגים כאן את התעשייה בנושא הזה. מוניקה דיברה על הפוטנציאל הרב של החזרה שלא ממומש עדיין. יש צורך עסקי, יש פוטנציאל לא ממומש של מדענים שנמצאים בחו"ל, גם מדענים וגם אנשים שהם אקזקיוטיבז בחברות ביוטק שאנחנו רוצים להביא אותם חזרה לארץ.

היום בחברת טבע, רק חברת טבע, אחרי כל הרה-ארגון שעברנו, יש לנו שני מרכזי מו"פ בישראל. שני מפעלים בישראל, הנהלה גלובלית בישראל ויש היום עשרות משרות פתוחות שאנחנו לא מצליחים לאייש אותן, לתואר שני ומעלה ודוקטורנטים, כי אנחנו רוצים להביא אותם חזרה, יושבת פה איתי אתי שהיא ראש מערך הגיוס של טבע, אנחנו מנסים להביא את כל הפוטנציאל הקיים, מדינה קטנה, התעשייה שלנו בנויה מתעשייה יחסית צומחת, אבל עדיין יש גבול לפוטנציאל שלו. אנחנו מזהים בפוטנציאל של כל הישראלים שנמצאים בחו"ל, כמו שחבר הכנסת אמר, שנוסעים לחו"ל, לומדים בחו"ל, מקבלים כלים בחו"ל, הכשרה בחו"ל בתעשיית האחות שלנו, בחברות האחיות שלנו, ורוצים להחזיר אותם ארצה למלא את המשרות האלה.

טבע במשך שנים צמחה מהצלחה באמת בהשקעות במדע בישראל, בחדשנות בישראל, אם זה בוויצמן, אם זה בטכניון וגם בחדשנות טכנולוגית, כולל בחממה שלנו פה ברעננה, אבל אנחנו באמת רוצים להמשיך את ההשקעה הזאת למען הצלחה הטבעית, וכל המשחק זה הטאלנטים, באמת להביא טאלנטים שיכולים לעזור לחברה להצליח ובכלל לכל התעשייה ולכן אנחנו - - -

אבי ענתי:

זה דורש פשרה.

מתי גיל:

לכן אנחנו הצטרפנו באמת לסיינס אברואד כדי לעזור למפות את כל הישראלים בחו"ל שיכולים לאייש את המשרות בישראל ולעזור גם לטבע, ומבחינתנו גם לכל תעשיית ביופארמה בישראל, זה לא חייב להיות, אם הם חוזרים לחברה אחרת ולא לטבע, בסופו של דבר הצלחה של התעשייה בישראל תהיה הצלחה גם של טבע, וככל שתהיה פה תעשייה חזקה יותר, ומצידנו שתבואנה עוד ארבע חברות כמו טבע ויקימו מרכזי מו"פ ומפעלים בישראל, זה רק יעזור גם לחברת טבע כחברה ישראלית גלובלית להמשיך ולהצליח, אבל כדי שתהיה פה תעשיית פארמה מוצלחת, ביו פארמה עתידית בישראל, חייב להיות גם טאלנט פול, יותר רחב מה-8 מיליון איש שקיימים כאן ולכן יש פה פוטנציאל שהוא לא - - - כמו שאומרים באנגלית, באמת הישראלים שרוצים לחזור לארץ חייבים להכיר את התעשייה ולכן אנחנו מברכים מאוד על הסדנה שתהיה בינואר, רוצים רק להמשיך להגביר את העשייה הזאת ואנחנו מזמינים כמובן את אדוני היושב ראש ואת הוועדה ואת חברי הכנסת, להתארח, לשמוע ממדענים שחזרו לארץ ועובדים היום בתפקידים מאוד בכירים ועוזרים לזה להמשיך להצליח ולשגשג בישראל.

יש לנו את סמנכ"ל הביולוגיה שמוביל את כל קבוצת המו"פ הביולוגית בישראל שהוא חזר ממינסוטה אחרי עשור כמעט בארצות הברית - - -

אלעזר שטרן (יש עתיד):

יש לי שאלה. אני רואה סוג של סתירה בינך לבין מוניקה. מוניקה מציגה לנו חסמים לחזרה, נכון? שאם אני מסתכל על הרשימות למעלה, אתה כאילו הפתרון.

מתי גיל:

אני אמור להיות הפתרון.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

נכון. קושי במציאת משרה, מיעוט משרות בתעשייה מחוץ לאקדמיה, פערי מידע. מה שאני שואל, אם לה יש עודף שהבעיה היא זאת, ואתה זה הפתרון כאילו, אז איך זה בכל אופן לא, מה עדיין מפריע?

אבי ענתי:

זה דורש התמחות, הוא אמר - - -

אלעזר שטרן (יש עתיד):

שניה - - -

מתי גיל:

אני אפנה לאתי לענות ברמת מערך הגיוס. אנחנו לא מממשים את הפוטנציאל, צריכים להכיר אותם, צריכים לרשת אותם, צריכים להגיע אליהם, צריכים להכיר גם את התעשייה הישראלית. הרבה מהמדענים שנסעו לחו"ל, הם נסעו עם תקווה לחזור חזרה לאקדמיה. הם לא מבינים, כמו שמוניקה אמרה, אין סתירה. נהפוך הוא. זו הלימה אחת, יש לנו win-win פה, גם לישראל וגם לטבע. הארגון של סייאנס אברואד עושה פה שירות שמבחינתנו הם עוזרים לנו, כדי להכיר לאותם הישראלים את התעשייה, אתי אם את רוצה להשלים.

היו"ר אברהם נגוסה:

רגע, אולי תתייחסי גם לשאלה, אנשים שחוזרים לארץ, האם יש להם כתובת מסוימת שהם יכולים לפנות אליה. האם יש צוות או משרד שמרכז את האנשים שחוזרים לישראל?

אתי רובינשטיין:

קודם כל בוקר טוב, אני אתייחס לשאלה שלך, חבר הכנסת אלעזר שטרן. שמי אתי, אני מנהלת את מערך הגיוס בטבע בישראל. טבע באופן קונסיסטנטי מחפשת טאלנטים להשתלב במרכזי המו"פ שלה בישראל. יש לנו כמו שמתו ציין שני מרכזי מו"פ, מו"פ גנרי ומו"פ אינובטיבי. הדרישה להשתלבות בתעשייה כרוכה בידע, מימונות, ניסיון, הבנה בתחומים שלצד המדענים או האנשים שחוזרים עם ידע תיאורטי מהאקדמיה לא תמיד מספק להשתלבות בתעשייה. אנחנו צריכים אנשים עם ידע פרקטי ומתודולוגיות עבודה ומחקרים קליניים על כל השלבים שלהם, בתחומים כמו פרמקולוגיה, בתחומים של סייפטי של תרופה, פארמה קוביג'לנס, ביולוגיה, ביו-סימילאר, ואין להם את הניסיון הפרקטי בתעשיית הפארמה, מאוד קשה לשלב אותם רק על בסיס ידע תיאורטי באקדמיה בתוך התעשייה. הנושא הזה דורש - - -

אלעזר שטרן (יש עתיד):

סליחה שניה, מה זה נקרא אין להם ניסיון? מאיפה נהיה ניסיון?

אתי רובינשטיין:

ניסיון צוברים בתעשייה. כשאתה - - -

אלעזר שטרן (יש עתיד):

נו, אתם תעשייה.

אתי רובינשטיין :

אנחנו צריכים אותם כבר מוכנים לעבודה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אבל כל תעשייה הרי אומרת את זה. לא? מה שאני שואל, כל תעשייה אומרת "אנחנו צריכים אותם מוכנים". אז אין מקום בשום מקום.

אתי רובינשטיין :

הסוגיה היא שאנחנו רואים בתחום הזה תחום שדורש התמחות פרקטית. כמו שעושים בתחום של רפואה, של משפטים, של חשבונאות, היינו רוצים שתהיה תכנית שתעשה את הגישור הזה ותייצר מסלולי התמחות בתעשייה על מנת שהם יהיו מוכנים לעבודה ביחידת המו"פ שלנו.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

ולמה שלא תעשו את זה אתם?

מתי גיל:

אנחנו עושים את זה עם האקדמיה בישראל.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

לא, לא עם האקדמיה. הרי עכשיו מדברים שהבעיה היא לא אקדמיה. בואו ננצל את זה שהתכנסנו

מתי גיל:

יחד - - - האקדמיה ולעשות להם טרנסליישן לתוך התעשייה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אני מבין. אני מבין. בהנחה שטבע היא חברה לא ציונית, בסדר? זו הנחת עבודה נכונה?

קריאה:

צריכים להיות רווחיים.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אני חושב שלא. בסדר? אני מבין שיש לה בעלי מניות - - -

אתי רובינשטיין :

לא הייתי מגדירה אותה כחברה לא ציונית כי אני חושבת שהיום באגינדה של טבע, והיא הוצהרה גם על ידי המנכ"ל, שלהזכירכם הוא לא מנכ"ל ישראלי, אנחנו כן רוצים לחזק את הנוכחות הישראלית בטבע בישראל.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אז בואו נתקדם. אני יודע, בכוונה אמרתי כדי שתשללי את זה. אני לא צריך את ההגדרה "ציונית" בסדר? יש לה אינטרס פה. למה באמת, ואני אומר את זה אולי דווקא לפני שמשרדי הממשלה מתייחסים לעניין הזה, הרי - - -

אתי רובינשטיין :

נושא ההתמחות דורש מימון, דורש להשקיע באנשים על מנת שיהיו מוכנים לספק תוצרים איכותיים
כי אנחנו עוסקים פה בפיתוח תרופה - - -

אלעזר שטרן (יש עתיד):

ויש שיתוף פעולה, הרי גם לכם זה טוב מבחינת השקעות. יש שיתוף פעולה מבחינת ההשקעה של
המדינה, אתם מוכנים לעשות?

אתי רובינשטיין :

אני חושבת שזה עדיין לא הגיע לידי ניצול ומימוש, אנחנו בדיוק כאן כדי לדון בלמנף את הפוטנציאל
הזה. אנחנו בהחלט עם נכונות להשקיע במסלולי ההתמחות האלה, ואני קוראת כאן לכל מי שיכול להיות
שותף למהלך הזה, אנחנו נשקיע וניתן את כל התשתיות, וזו באמת המטרה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

טוב. תודה.

היו"ר אברהם נגוסה :

תודה. אני חושב שבעניין זה, משרדי הממשלה אולי משרד הקליטה, תתייחסו. יש אנשים שמגיעים
לפה ויש כאלה שרוצים להשתלב באקדמיה, ויש כאלה שרוצים להשתלב ישיר בתעשייה. לכן צריך לראות,
אנחנו רוצים לשמוע מה התכנית לעודד ולעזור לאלה שרוצים להשתלב באקדמיה, ומה התוכנית לאלה
שרוצים להשתלב בתעשייה. האם תכנית הכשרה מתאימה למשרדים שדורשים, כמו טבע למשל שהציגו לנו.
אני מבקש שתרשמו את זה ותתייחסו כשנגיע אליכם.

אני אמשיך בכיוון הזה, יש לנו את ראש צוות מחקר ופיתוח מחברת טבע, אתה רוצה להשלים?

ינאי פישביין :

אם אתם רוצים לשמוע, אני אשמח.

שלומית אבינוח :

רק בקצרה.

ינאי פישביין :

אני אנסה לקצר. ראשית תודה רבה על עצם קיום הדיון הזה כאן שלדעתי הוא חשוב ביותר. אני
אספר לכם בקצרה על הסיפור האישי שלי כי אני עברתי את המסלול הזה בעצם, סיימתי דוקטורט במכון
ויצמן במחלקה לנוירו ביולוגיה אצל פרופ' מנחם סגל שהיה מראשי המדענים בתחום. עזבתי בעצם
להשתלמות פוסט דוקטורט ב-UCSF בסן פרנסיסקו ושם נשארתי שש שנים עד לחזרה לישראל.

חשוב לציין, כמו שנאמר פה, מדענים לא בורחים. כולנו או - - -

אלעזר שטרן (יש עתיד):

סליחה שניה, אם כבר מדברים, תגדיל קצת את הסטרפטיז, מאיפה אתה בארץ, מאיפה ירדת לשם
ויש לך משפחה - - -

ינאי פישביין :

אני אשמח, פשוט ביקשו ממני לקצר.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אני אתן לך עליי, על זמן הסיכום שלי.

היו"ר אברהם נגוסה:

הוא אמר לך, הוא לא ירד, הוא הלך ללמוד וחזר. הוא לא ברח.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

זלג. זלג.

ינאי פישביין:

אני יליד הארץ, הוריי עולים ותיקים מברזיל, נולדתי בקיבוץ גבעת עוז, שירתי בשייטת הצוללות חמש שנים. אחרי כן עשיתי תואר ראשון באוניברסיטת בן גוריון ותארים שני ושלישי במסלול ישיר במכון ויצמן. זה הרקע.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אני אלמד אתכם משהו, לנו יותר קל לזכור בגיל שלנו, אתה מדען ואולי פעם תפתור את זה, אבל בגיל שלי לפחות יודעים שלאצלהיימר יש שלושה יתרונות: אחד – אתה כל יום פוגש חברים חדשים, שתיים – אתה שוכח מהצרות שלך ושלוש שאתה כל יום פוגש חברים חדשים. לפחות אני, כשאני מצייר בנאדם יותר קל לי לזכור. עזרת לי. תודה.

ינאי פישביין:

בסדר גמור. אז באמת הדרישה ליציאה לחו"ל היא חלק מהמסלול שנדרש ולדעתי זה דבר מצוין כי באמת בחו"ל אתה פוגש, אתה נוגע ברמה הגבוהה ביותר. וזה בסדר. הבעיה היא מאוד פשוטה, יש לנו פה פירמידה. יש לנו מעבדות מחקר, חלקן טובות מאוד, חלקן טובות והן מייצרות דוקטורנטים והן מייצרות דוקטורנטים כי זה בעצם כוח העבודה שקיים במעבדות מחקר באקדמיה.

המתמטיקה מאוד פשוטה. אם מעבדה כזאת מייצרת שניים-שלושה דוקטורים בשנה, מן הסתם, ובעצם מתפנות משרות כשפרופסורים פורשים לגמלאות, מן הסתם לא יהיה מקום לכל האנשים האלה. הבעיה הזאת היא בעיה עולמית אגב, היא לא בעיה שקיימת רק בישראל והיא חזקה במיוחד בתחום מדעי החיים. אפשר להכנס ללמה, אבל זה מסובך ואני אחסוך מכם. אבל הפתרון שקיים ברוב מדינות העולם הוא פשוט מאוד, של הכשרה לתעשייה. אנשים מסיימים את התחומים האלה וממשיכים לתעשייה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אחרי הדוקטורט או לפני?

ינאי פישביין:

גם לפני. בתעשייה יש מגוון של תפקידים. חלקם דורש הכשרה של תואר ראשון, מיעוטם היום, אגב. חלק גדול דורש הכשרה של תואר שני, אצלי בצוות למשל בטבע יש בחורה שסיימה תואר שני בירושלים, וכל השאר הם דוקטורים, ויש תפקידים שדורשים דוקטורט ויש גם תפקידים שדורשים דוקטורט ופוסט דוקטורט. אז יש את כל המגוון הזה.

בישראל, מה לעשות, התעשייה לאחזקה. חוץ מחברת טבע שהיא חברה גדולה, אנחנו בעצם צופים, יש כמה דרגי ביניים אבל כמה חברות סטארט אפ לא יציבות, זאת אומרת הן חיות על משקיעים, על תמיכה של המדען הראשי בישראל שעושה עבודה מדהימה לדעתי בנושא הזה, ואורך החיים שלהן הוא קצר, ולדעתי זה מקור הבעיה.

אם מנסים לפתור את זה על ידי הגדלה, כמו שנעשה, מרכזי מצוינות, הרי אנחנו רק, זה יהיה פתרון לטווח הקצר, בטווח הארוך אנחנו נייצר עוד סטודנטים כאלה ששוב לא תהיה להם עבודה.

אז באמת חיזוק, אם יש דבר אחד שאני רוצה להגיד זה חיזוק התעשייה וחשוב מזה, זה יותר קל, זה חיזוק הקשר בין האקדמיה לתעשייה.

אני סיימתי תואר שלישי במכון ויצמן בלי לדעת מה ההבדל בין פיז 1 לפיז 2 ופיז 3 בפיתוח תרופה, שזה אבסורד. דברים בסיסיים על טוקסיקולוגיה, מעולם לא נחשפתי. פארמקו קינטיקס, פארמקו דיינמיקס, הדברים שהם בסיסיים בעצם, לא נחשפתי אליהם. איתרע מזלי והתפקיד הספציפי שביקשו היה מאוד דומה לתפקיד של ראש מעבדה באקדמיה. ביקשו ממני, "אנחנו רוצים עכשיו להקים מעבדה של ביולוגיה מולקולרית בדגש תאי עצב" זה התאים לי בדיוק כמו כפפה ליד, באמת איתרע מזלי. אבל רוב המשרות הן לא משרות כאלה והן כן דורשות הכשרה נוספת. תודה.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. אנחנו נשמע מישראל חופשית. שקד חסון.

שלומית אבינוח:

רק בקצרה, דברים שלא נאמרו. כי יש המון דוברים.

שקד חסון:

אין בעיה. אני מבטיחה שזה יהיה רחוק מאוד ממה שנאמר. חלק בדיון המהיר שביקש חבר הכנסת אלעזר שטרן התייחס לכפיית הנורמות החרדיות על החברה בישראל. אנחנו לא סתם - - -

אלעזר שטרן (יש עתיד):

לא השתמשתי במילה "חרדית" אני מניח.

שקד חסון:

האמת שכן, הנורמות החרדיות, כך כתוב, מצוטט מתוך הדיון המהיר שהוגש על ידך.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אז זו טעות שלי.

שקד חסון:

אבל אני חושבת ש - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

הוא חוזר בו.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

לא, אם היה כתוב דתיות זה מקובל עלי.

שקד חסון:

גם בעיני יותר, אבל נסתדר נראה לי. מה שאתם דנים בו הוא באמת נושא חשוב, אני חושבת שאין ספק שהוא בין הדברים המרכזיים שבגללם אנשים עוזבים או זולגים, אם נשתמש במושגים אחרים, אבל י עוד סיבות. אני אמנה שלוש מהן בזריזות מירבית, כמה שאפשר. הראשונה היא הסיפור של חינוך דמוקרטי. מגיעים אנשים ממדינות אחרות עם תרבויות אחרות ובעצם המדינה כושלת בחינוך הדמוקרטי שלהם. על פי המכון הישראלי לדמוקרטיה כ-12% מהעולים טוענים שלא ילכו להצביע בבחירות, שזה פי 2 מילדי ישראל.

אבי ענתי:

זה לא עולים, מדובר כאן על תושבים חוזרים.

שקד חסון:

בסדר, אנחנו מדברים גם על - - -

קריאה:

הרבה מאוד מדענים עולים.

היו"ר אברהם נגוסה:

ישראלים חוזרים. גם בנתונים יש הגדרה של עולים ותושבים חוזרים.

שקד חסון:

בסדר. אני מתקדמת לנושא הבא וזה עניין השייכות.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אנחנו בעד פלורליזם גם בוועדה. זה בסדר, אם הרחבת קצת את דעתנו.

שקד חסון:

בשביל זה הזמינו אותי בסך הכל. כששר פנים בישראל אומר "על מה אתם נאבקים, על אנשים שרוצים לקנות נקניק לבן דווקא בשבת, בשביל זה נאבקתם להגיע לארץ" שייכות לישראל נפגעת, אנשים מרגישים שהם מהגרים ולא בני בית במדינה הזאת, גם פרופ' זאב חנין, המדען הראשי של משרד הקליטה אמר שזאת האווירה שהממשלה משרה על מי שמגיעים לפה, והדבר האחרון והחשוב בנושא הזה והוא מאוד מתחבר כמובן לנושא של הדיון המהיר, חוקים במדינת ישראל, אין נישואים אזרחיים, אין קבורה אזרחית בהרבה מהמקומות ואנשים שבאים לפה ונמצאים פה, זה קשור גם לחוזרים וגם לעולים וזה באמת מכל הדורות, בעצם מרגישים שהם סוג ב'. לא יכול להיות שזו הסיטואציה שממשלת ישראל, זה מה שנשדר לאנשים שמגיעים לכאן, למה לי אם אני מגדירה עצמי יהודייה, הגעתי לכאן לשם כך ואז באים ומטיחים בפני כל יום שזה לא ודאי ולא בטוח, ואם אני בטעות - - -

אבי ענתי:

יותר נכון לעולים.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

בסדר, עולים יורדים חזרה. זאת הבעיה. זה חלק מהבעיה. יש לנו דרך אגב נתון כמה מהמוחות האלה שאנחנו מדברים עליהם זה חבריה, עולים חדשים בעצמם או ילדים של?

קריאה:

יש מהלמ"ס.

שקד חסון:

ברור לי שזה הנושא הפחות נעים לדבר עליו. יותר נוח לדבר על מקומות עבודה, אני מבינה את זה, אבל זה נושא שאי אפשר להתעלם ממנו ואני חושבת שחשוב שציננת את זה גם בדיון המהיר שנקבע כאן. שוב, עד שממשלת ישראל לא תגרום לאנשים להרגיש שהם חלק ושהם לא סוג ב' בכל התחומים, אנחנו לא יכולים להאשים אותם שהם הולכים, גם אם הם אקדמאים וגם אם הם לא, ובתחום הזה כי אנחנו באמת מפסידים פה אנשים איכותיים שיכולים לתרום, כמו ששמענו, הרבה מאוד לחברה הישראלית.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. לשאלתך עד ל-30 לספטמבר חזרו 12,287 ישראלים לישראל. השנה.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

לא שאלתי על החוזרים, שאלתי על העוזבים.

קריאה:

יש אחוז גדול של עולים חדשים. יש את זה בנתונים שלנו.

היו"ר אברהם נגוסה:

נשמע את זה ממשרד הקליטה אחר כך. בואו נמשיך, אנחנו רוצים לשמוע מנציגי האוניברסיטאות, בעיקר מהאוניברסיטה העברית. שמעתם שיש כאלה שרוצים להמשיך ולהשתלב באקדמיה בישראל. דביר בבקשה, מהאוניברסיטה העברית. בוא תכניס אותנו למה אתם עושים. ור"ה נמצאים גם?

דביר רכס:

אני מייצג אם את האוניברסיטה העברית וגם את ור"ה.

היו"ר אברהם נגוסה:

בוא תכניס אותנו מה אתם עושים כדי לעודד ולעזור לשלב את האקדמאים?

דביר רכס:

אני עוזר בכיר של נשיא האוניברסיטה העברית, אני מייצג פה גם את האוניברסיטה העברית וגם את ראשי האוניברסיטאות. קודם כל חשוב לי לומר שקליטת חוקרים גם צעירים אבל גם חוקרים ותיקים, קליטה של חוקרים מחו"ל, זה צינור החיים של האקדמיה בישראל. בלי קליטה של עולים חדשים בעצם האקדמיה הולכת, המעבדות יתיישנו יותר, דור החוקרים שהולך ומזדקן בסוף יילך ויעלם ותיכף אני אדבר על תגובת השרשרת שזה מוביל אליה.

המגבלה העיקרית שיש על קליטת חברי סגל, אפשר לחלק אותה לשתיים: אחת זו מגבלה כמוותית שנובעת בעיקר ממגבלת תקציב, בסופו של דבר היינו שמחים לקלוט 100 חוקרים חדשים בשנה אבל אנחנו לא יכולים, גם בגלל עלות השכר שלהם וגם בגלל עלות הקליטה שלהם שהיא עלות חד פעמית אבל היא עלות מאוד גבוהה, עלות קליטת חוקר חדש, העלות החד פעמית בהשקעה במעבדה שלו ובהצטיידות של המעבדה שלו היא בין 1-1.5 דולר למעבדה כזאת. עלות חד פעמית, במדעים הניסויים, כשזה מצריך גם הצטיידות וגם בינוי בשטח, כל מעבדה כזאת היא בין 60-100 מ"ר וכמובן שצריך לממן מלגות לדוקטורנטים ול - - -

אבי ענתי:

בדרך כלל הם נקלטים במקומות קיימים. אתה לא בונה להם מעבדות חדשות. כשאתה קולט אותם, אני אומר, אתה קולט אותם במערך הקיים.

היו"ר אברהם נגוסה:

אתה רשום ברשימת הדוברים, תציג את זה אחר כך. תן לו לסיים.

דביר רכס:

אז במעבדות הקיימות לא תמיד השטח הקיים מתאים למעבדה של הנקלט שמגיע וצריך להכשיר לו איזה שהוא שטח. גם אם השטח כבר בנוי, אם מעבירים שטח שהיה קודם מעבדה יבשה למעבדה רטובה, יש לזה עלות מאוד גבוהה. גם ההצטיידות, הציוד כל הזמן מתחדש, אנחנו כל הזמן מקבלים חוקרים חדשים שמבחינתם איזה שהוא מיקרוסקופ או איזה שהוא אמצעי מחקרי שקיים בכל אוניברסיטה מובילה בעולם אצלנו הוא עדיין לא קיים ורק כשהוא נקלט, בגלל שיש את הצורך הזה אז אנחנו צריכים לבצע רכישה חד פעמית. זה לגבי המגבלה הכמותית.

המטרה שלנו היא לקלוט, לא רק להחזיר את כל המוחות אלא גם לקלוט את מיטב המוחות. זאת אומרת שהחוקרים הישראלים המובילים שיוצאים לפוסט דוקטורט, שיחזרו לאוניברסיטאות בישראל. כשמישהו שנמצא כרגע בפוסט דוקטורט בחו"ל שוקל האם לבוא לישראל או לא, הוא לוקח בחשבון את שני

האלמנטים : אחד זה האלמנט הפיזי שעליו דיברתי קודם, האם המעבדה שבה הוא ייקלט תמלא את הצרכים המחקריים שלו והאלמנט השני הוא אלמנט של הסביבה המחקרית, ובשביל זה צריך מסה מאוד גדולה של חוקרים מובילים וזה מחזיר אותנו לנקודה הראשונה שבעצם כדי להגדיל את כמות הסגל, את מספר המשרות של הסגל האקדמי, נדרש הרבה מאוד כסף ותקציבים בשביל זה, כשצריך להזכיר שבתחילת שנות ה-2000 כשאז היתה בריחת המוחות הגדולה, שאז אם ניקח את האוניברסיטה העברית, כמות חברי הסגל הצטמצמה בין 15%-20%.

להחזיר את הגלגל אחורה בגלל הצורך במסה קריטית של חוקרים מובילים, כדי למשוך חזרה את מיטב המוחות, זה מאוד קשה וצריך איזה שהוא פוש כדי להגדיל חזרה את כמות חברי הסגל, במיוחד במדעים הניסויים.

היו"ר אברהם נגוסה :

עכשיו חזרה קבוצת מדענים שהם עולים חדשים. אם הם פונים אליכם כדי להמשיך, האם אתה חושב שבאוניברסיטאות יש מקום, יש מכסה? מבחינת הכמות שאתה מדבר עליה, האם יש לכם מספיק, ואם אין, במה זה תלוי?

דביר רכס :

זה תלוי כפי שאמרתי קודם, בכסף. יש עלות חד פעמית בלהביא את החוקר ויש גם עלות קבועה בלממן את המשכורת שלו.

היו"ר אברהם נגוסה :

אוקיי. התקציב הוא המחסום?

דביר רכס :

נכון.

היו"ר אברהם נגוסה :

תודה. אנחנו עכשיו נעבור למשרדי הממשלה. שמעתם את המציאות, גם את המחסומים, הפתרון נמצא במשרדי הממשלה, אם זה תקציב, אם זה הכשרה או מדיניות. קודם גם ציינתי שיש החלטת ממשלה, הממשלה התייחסה לנושא. ההחלטה התקבלה ב-15 לינואר 2017. השאלה האם ההחלטה נשארת כהחלטה או שמיישמים אותה. אנחנו רוצים לשמוע בתחילה את משרד העלייה והקליטה, תנו לנו נתונים. כפי שנאמר קודם אתם שותפים לנושא. מה התנאים שאתם נותנים לאלה שחוזרים, האם יש לכם מאגר מידע וברור לאנשים שחוזרים שמשרד הקליטה הוא עוד כתובת.

גרנית בן עזרא-זינגר :

אני מנהלת המרכז לקליטה במדע במשרד העלייה והקליטה שזה למעשה האגף שאמון על קליטת מדענים עולים חדשים ותושבים חוזרים אצלנו בחזרה, כאשר הגדרה של מדען שאנחנו מטפלים בה זה למעשה בעלי תואר שני ומעלה, בעלי שלושה פרסומים כמינימום ובעלי ניסיון במחקר ופיתוח.

המטרה של המרכז לקליטה במדע הוא לאפשר למדען לקבל כמה שיותר אפשרויות, לתת לו כמה שיותר תנאים לקליטה מוצלחת בחזרה בארץ בתחומי מחקר ופיתוח.

היו"ר אברהם נגוסה :

יש משרד אחר שקולט את האחרים?

גרנית בן עזרא-זינגר :

לא. אנחנו אלה שקולטים את המדענים, התושבים החוזרים והעולים.

היו"ר אברהם נגוסה:

מי שלא - - -

גרנית בן עזרא-זינגר:

עולה ותושב חוזר.

היו"ר אברהם נגוסה:

לא משנה באיזה תחום.

גרנית בן עזרא-זינגר:

לא משנה באיזה תחום. המרכז לקליטה במדע מחולק, במהות שלו - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

לא, את אמרת מדעים, לכן אני שואל.

גרנית בן עזרא-זינגר:

אנחנו מגדירים מדענים, זה מי שיש לו תואר שני ומעלה עם ניסיון במחקר ופיתוח ופרסומים. אנחנו מחולקים בתוך האגף לשלושה תחומים, יש צוותים מיועדים לכל תחום, מדעי חברה ורוח, מדעים מדויקים ומדעי החיים ורפואה.

המטרה שלנו במרכז היא למעשה לסייע לאותם מדענים להגיע לארץ, להיקלט בתפקידי מחקר ופיתוח ושהקליטה תהיה גם טובה, איכותית. כלומר שננסה לצמצם עד כמה שאפשר את החזרה שלהם החוצה במידה והקליטה לא מוצלחת.

הליווי שהמרכז לקליטה במדע נותן מורכב מכמה היבטים, ואני אתמקד בשניים העיקריים. אחד מהם הוא באמת ליווי אישי לאותו מדען שמתחיל עוד בשלב של טרום עליה, זאת אומרת כאשר המדען, ואני מתכוונת למדען בשלושת התחומים, חושב על עליה, חושב על חזרה - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

כולל גם רופאים?

גרנית בן עזרא-זינגר:

כולל רופאים. כל קשת המקצועות. אין לנו שום הגבלה. ברגע שחושבים על חזרה, אם נהיה ספציפיים, תושבים, יכולים כבר להכניס פניה תחת - - -

שלומית אבינוח:

איך אתם יודעים שהם חושבים על חזרה?

גרנית בן עזרא-זינגר:

מה זאת אומרת איך אני יודעת?

שלומית אבינוח:

איך אתם יודעים? הם פונים אליכם? יש איזה פרסום - - -

גרנית בן עזרא-זינגר:

זה בדיוק מה שאני אומרת, אנחנו תיכף נדבר על ערוצי ההפצה שלנו, איך אנחנו מגיעים אליהם או איך אנחנו שומרים איתם על קשר, אבל ברגע שמדען החליט שהוא רוצה לחזור אלינו, למעשה הוא יכול להכנס לאתר של משרד העלייה והקליטה, להירשם כתושב חוזר, להגיש בקשה כתושב חוזר ולמעשה אחר כך להגיש בקשה להיות מוכר לסיוע על ידי המרכז לקליטה במדע.

לצורך כך הוא צריך כמובן להגיש את כל המסמכים, לרבות פרסומים. ברגע שהוא הוכר כזכאי לסיוע של המרכז לקליטה במדע הוא למעשה מצוות אצלנו באופן אישי ליועץ. יש לנו צוות יועצים, יש לנו למעשה שני מעגלים של יועצים, יועצים פנימיים בתוך האגף ויועצים מקצועיים חיצוניים, ברובם מדענים, שלמעשה מצוותים אליו. בשלב הראשון יוצרים איתו קשר, מצוותים אותו רואים בדיוק מה התכניות שלו, מצוותים אותו ליועץ מדעי שנפגש איתו בפגישה ראשונית, פגישה של גישוש, מה הכיוונים המקצועיים שלו, במה תחומי המחקר שלו, במה הוא עסק בעבר. היועץ עצמו מציג לו מה אפשרויות הקליטה בארץ, אם באקדמיה ואם בתעשייה, מדבר איתו על אפשרויות, בעצם מכניס אותו למה שקורה בארץ.

גם תושבים חוזרים שלא נמצאים בארץ חמש שנים צריכים את העזרה הזאת בחזרה למה קורה פה היום. אנחנו מדברים בהקשר לתושבים חוזרים, אלה תושבים חוזרים שנמצאים חמש שנים ומעלה. לאחר הפגישה הזאת למעשה גם היועץ נותן לו את הכיוונים האפשריים ומפנה אותו למקומות וגם היועץ עצמו נותן למדען, אז המדען יכול כבר להתחיל לפעול, וגם היועץ עצמו לוקח את קורות החיים של אותו מדען ומתחיל לעבוד עליהם, מתחיל להפיץ אותם בקרב הנטוורקינג שיש לו, אם באקדמיה ואם בתעשייה, כאשר המטרה הסופית זה באמת למצוא לו מקום תעסוקה במחקר ופיתוח. זה היבט אחד של הסיוע. אנחנו לוקחים את המדען ועוטפים אותו.

היו"ר אברהם נגוסה:

יש סיוע כלכלי שאתם נותנים?

גרנית בן עזרא-זינגר:

בדיוק לזה אני נכנסת. הסיוע השני הוא באמת סיוע כספי למעסיקים ולמעשה אנחנו מסייעים למעסיקים במימון ההעסקה של המדען, זאת אומרת שלצורך העניין אנחנו מדברים על תושבים חוזרים, זה סיוע דו שנתי בהתאם לרמתו האקדמית של המדען, הוא משתנה הוא דיפרנציאלי, שנה ראשונה יותר, שנה שניה קצת פחות, כאשר המטרה היא באמת לסייע לו להכניס מה שנקרא רגל בדלת. לאחר שנתיים שהוא בתעשייה או באקדמיה, הוא כבר יותר מרושת, מכיר אנשים, יותר קל לו, הסיוע הוא כמו שנאמר גם לאוניברסיטאות, גם לתעשייה.

אבי ענתי:

כמה כסף?

גרנית בן עזרא-זינגר:

אם אנחנו נדבר על תואר שלישי של מדען חוזר אנחנו מדברים בשנה ראשונה על 61,500 ₪.

היו"ר אברהם נגוסה:

זה לאוניברסיטה שקולטת אותו או בשבילו?

גרנית בן עזרא-זינגר:

כל הסיוע הולך למוסד הקולט. פר מדען למוסד הקולט, כלומר זה לא שזה הולך ישירות למדען אלא רק למוסד הקולט. בשנה שניה אנחנו יורדים בחצי. אלה הסיועים שכרגע יש. מעבר לכך יש לנו גם מלגות של פוסט דוקטורט ודוקטורט וזה באמת לבעלי תואר שני בלבד, לא נדרש ניסיון של מחקר ופיתוח, וזה באמת אנחנו מסייעים להם במלגת מחקר למעשה, לממן את לימודי הדוקטורט ופוסט דוקטורט באוניברסיטאות השונות.

יש לנו הרבה מאוד שותפים. עם כל האוניברסיטאות כמובן אנחנו עובדים, עם מלכ"רים, עם הרבה מאוד חברות בתעשייה, יש את טבע ויש הרבה מאוד חברות שאנחנו עובדים איתן בהרבה מאוד שיתופי

פעולה. אני חייבת לציין שבאמת קיימת בעיה עם המעבר הזה בין האקדמיה לתעשייה, כל שיתוף פעולה עם כל חברה שתוצה להרים יתקבל בברכה כדי לחשוב ביחד על מה אנחנו יכולים לעשות, אבל משרד העלייה והקליטה והמרכז לקליטה במדע באמת לוקח את אותו מדען ומלווה אותו מהתחלה וטרם עליה.

טרם עליה, אני חייבת לשים על זה נקודה, טרם עליה הוא שלב מאוד חשוב, כי הרבה פעמים הוא זה שסוגר את הפינה כדי לחזור לארץ במיוחד לתושבים חוזרים, הם יושבים שם והם מחכים למצוא מקום עבודה, הם גם יכולים לדחות את העלייה שלהם עד שהם ימצאו מקום תעסוקה פה. כלומר זה יכול להיות נקודת המפנה בין חזרה ללא חזרה, ברגע שיש החלטה, רצון כמובן ברמה האישית והמשפחתית שהם רוצים לחזור.

היו"ר אברהם נגוסה:

האם דיברתם עם טבע למשל, לגבי אלה שלא הולכים, אני מבין מהאוניברסיטאות שיש כאלה שרוצים להשתלב באקדמיה, אבל אלה שרוצים להשתלב ישר בתעשייה, האם ישבתם ובניתם תכנית כי שמענו מטבע שהם אמרו שאנשים מגיעים אבל הם לא מוכשרים, והם לא יכולים לקלוט אותם ישר, הם צריכים לעבור איזו שהיא הכשרה. האם ישבתם איתם, בניתם תכנית, האם יש תכנית כזאת כדי לתת להם הכשרה להשתלבותם בתעשייה?

גרנית בן עזרא-זינגר:

אני רוצה לציין מה שכן יש. מה שחשוב לדעת, הסיוע של המרכז לקליטה במדע שאנחנו נותנים לתעשייה הוא באמת זה שאמור לאפשר להם את תקופת ההכשרה, ובמקרה של תושבים חוזרים זה אפילו קצת יותר קל כי אין בעיות של שפה, אין בעיה של פערי תרבות.

היו"ר אברהם נגוסה:

האם 61,500 שאמרת, יכולים להפנות אותם להכשרה לתעשייה?

גרנית בן עזרא-זינגר:

כן. טבע לצורך העניין או כל חברה אחרת פרטית בתעשייה - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

אז במקרה של טבע למשל, למה לא ישבתם ובניתם תכנית כזאת? כי יש פה כסף.

גרנית בן עזרא-זינגר:

אנחנו עובדים עם טבע, אנחנו גם תומכים, יש אצלנו מדענים שעובדים בטבע בסיוע שלנו.

היו"ר אברהם נגוסה:

כמה בשנה עוברים כדי להשתלב בתעשייה?

גרנית בן עזרא-זינגר:

זה לא השתלבות. בוא נעשה רגע סדר. הסיוע הניתן הן לאוניברסיטאות והן לתעשייה, וזה סיוע שהוא לא קטן, 61,000 בשנה הוא לא קטן, הוא לא גדול עם המשכורת - - - אבל הוא לא קטן.

היו"ר אברהם נגוסה:

הבנתי. אבל אני רוצה לדעת מספרית. כמה בשנה אתם מכשירים לתעשייה?

גרנית בן עזרא-זינגר:

אנחנו לא מכשירים אותם לתעשייה, בגלל זה אני רוצה - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

הם יכשירו. כמה אתם נותנים?

גרנית בן עזרא-זינגר:

אנחנו נותנים, בדיוק. התעשייה צריכה בעצם לבצע את התהליך הזה שהם מדברים עליו פה, בשביל זה הם מקבלים מאתנו בהתחלה את הסיוע כדי לעזור להם לבסס את ההתחלה של אותו מדען אצלם. ואנחנו מדברים על מדענים שבאו מהאקדמיה. אנחנו מדברים בתעשייה, קודם כל תושבים חוזרים אנחנו מדברים על בערך 30% מתוך 100% שאנחנו מטפלים בהם, ואנחנו מדברים בתעשייה בערך 32% מהעולים שמשתלבים בתעשייה.

היו"ר אברהם נגוסה:

איזו רשות אחראית לזה?

גרנית בן עזרא-זינגר:

המרכז לקליטה במדע בקשר עם גורמים רבים בתעשייה, מעסיקים רבים, שבעצם פונים ואומרים "תקשיבו", או שאנחנו הבאנו להם כמובן מדען ואנחנו באים ואומרים "תקשיבו, הנה קורות החיים, הנה המדען, האם הוא יכול להתאים לכם" במידה וזה מתאים אנחנו אומרים מצויין, התאמה תמיד צריכה להיות מקצועית וכל תעשייה תמיד תבחן קודם את הרמה המקצועית של אותו מדען ואת התאמתו.

היו"ר אברהם נגוסה:

את יכולה להציג לנו פילוח, ב-2017 כך וכך הוכשרו, ב-2018 כך וכך הוכשרו?

גרנית בן עזרא-זינגר:

הטרמינולוגיה היא לא הוכשרו. אנחנו לא עושים תכנית הכשרה.

היו"ר אברהם נגוסה:

מה זאת אומרת, את אומרת שאתם מעבירים תקציב. אני רוצה לדעת, לא משנה מי הכשיר אותם. אני רוצה לדעת בנושא הזה כמה הוכשרו כל שנה? אם יש לך את הנתונים.

גרנית בן עזרא-זינגר:

השנה נקלטו בתעשייה, נכון להיום נמצאים בתמיכתנו 133 מדענים בתעשייה.

היו"ר אברהם נגוסה:

ב-2018?

גרנית בן עזרא-זינגר:

כן. נכון להיום. נכון למועד זה אנחנו ב-133, מתוכם 39 תושבים חוזרים ו-94 עולים. אנחנו מדברים פה על אתגר שהוא מאוד גדול, מאחר ואני חושבת שפה דיברו על האתגר שניצב בפנינו, האתגר הוא מעבר לשילוב שבין התעשייה לאקדמיה, החיבור הזה, המעבר הזה שבאמת האקדמיה כמו שנאמר, מוציאה אותם לפוסט דוק, אבל אין לה את ההיקפים לקלוט אותם בחזרה, באותה כמות שהיא הוציאה אין לה היקף לקלוט אותם חזרה. התעשייה למעשה אמורה לקלוט אותם. שם נמצא הגאפ הגדול ובאמת כמו שנאמר, האתגר הוא גם בשילוב שלהם אבל הוא גם בהתאמה המאוד מקצועית, המאוד ספציפית. ובגלל זה זה בעייתי.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. אני שוב אשאל שאלה מתחום האקדמיה. נציג האוניברסיטאות אמר לנו שאחד החסמים הוא בעיקר הכסף. אם אני מוגבל מבחינת הכספים, כי זה עולה 1-1.5 מיליון ש"ח לחוקר. השאלה היא האם מוכר

לכס התקציב של משרד הקליטה, האם הסכום לא מספיק, 61,000 לשנה ראשונה, 50% פחות לשנה שניה -
--

גרנית בן עזרא-זינגר:

אנחנו מדברים על תושבים חוזרים בלבד, אז כן, אלה אותם מספרים.

היו"ר אברהם נגוסה:

אנחנו דנים על תושבים חוזרים בלבד. אנחנו לא מדברים על עולים חדשים. נושא הדיון הוא תושבים חוזרים. לכן אני רוצה לדעת שבאמת - - -

שירה נבון:

אני אשמח לענות מבחינת המועצה להשכלה גבוהה.

היו"ר אברהם נגוסה:

נציגת משרד הקליטה, סיימת?

גרנית בן עזרא-זינגר:

לא, אני אומר דבר קטן לגבי האקדמיה. התמקדנו מאוד בתעשייה ואני רוצה לדבר על האקדמיה. באקדמיה יש לנו בשיתוף יחד עם הות"ת מסלולים שהיום מועסקים, האמת שזה עולים חדשים וזה מסלול שכבר לא קיים של - - - שקלט מאות מדענים בתוך האקדמיה, עם תרומה שלא מסולאת בפז - - -

אבי ענתי:

זה - - -

גרנית בן עזרא-זינגר:

רגע, תן לי לסיים בבקשה. ברשותך. היום קיימת - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

אל תדברי על העולים מדענים. זה לא הנושא שלנו. הנושא שלנו הוא מדענים או לא מדענים, לא משנה, תושבים חוזרים. אקדמאיים. לכן תתמקדי על כך. מדענים עולים תשאירי בצד, נדון בזה ביום אחר.

גרנית בן עזרא-זינגר:

בסדר.

היו"ר אברהם נגוסה:

בבקשה. זה צריך להיות ברור. אני מבין, מצד אחד משרד הקליטה אומר "יש לנו תקציב, אנחנו שמים כסף, בשנה ראשונה 61,500, בשנה שניה יורד ל-50% הן בתעשייה והן באקדמיה" אז בואי תעשי לנו סדר איפה הבעיה.

שירה נבון:

אני מהמועצה להשכלה גבוהה, סמנכ"לית תקצוב. אני אגיד כמה דברים במקרו ברשותכם ואחר כך אצלול. אני אתחבר גם לדברים שדביר אמר, אז באמת כמו שהוא אמר, בשנת 2000 היתה לנו את כל בריחת המוחות, הרבה חברי סגל, לא היתה קליטה מסיבית מספיק של חברי סגל, מהתכנית הרב שנתית הקודמת ובהמשך לתכנית הרב שנתית הנוכחית, בשיתוף כמובן יחד עם משרד האוצר, קיבלנו תקציבים מאוד רבים, גם חלק מהעניין הוא לקלוט עוד חברי סגל ואנחנו רואים באמת את הגידול. אני לא אגיד שהגענו ליעד שאנחנו רוצים, שהוא באוניברסיטאות לעמוד על 5,000 חברי סגל, אנחנו עומדים היום על בערך 200 פחות, אבל כן היה בשנים האחרונות גידול של מאות חברי סגל וזאת נקודה אחת.

הדרך שלנו לתמרץ את המוסדות, אנחנו מתמרצים אותם על כל חבר סגל שמגיע למוסד, הם מקבלים עליו תקציב תוספתי, אם זה תכניות ייחודיות שאנחנו דיברנו פה, אתם דיברתם קצת על ביולוגיה, יש את נושא ההייטק שזה נושא שהוא בתכנית האחרונה אנחנו מדברים על כ-700 מיליון שקל שילכו לנושא הזה שכמובן חלק מהסיפור הוא כל הנושא של קליטת סגל, אז אנחנו מדברים על מענקי קליטה ואמר דביר 1-1.5 דולר למעבדה, אנחנו מודעים לזה וזה חלק מהתקציבים. אני לא אגיד שזה נותן לנו מענה על הכל אבל אנחנו בהחלט רואים התקדמות בתוך המערכת.

היו"ר אברהם נגוסה:

האם הגיעו מהאוניברסיטה בקשות של רצון להשתלבות ואתם אמרתם שאין לכם?

שירה נבון:

אנחנו לא עובדים באופן הזה. המועצה להשכלה גבוהה עובדת על פי חוק, אנחנו עובדים על פי תפוקות ולא על פי תשומות. הם יודעים שכלל שהם יגדילו נגיד מספרי סטודנטים או מספר דוקטורנטים וכולי, הם יקבלו מאתנו תקציב, לכן אנחנו מתמרצים אותם ונותנים להם תקציבים תוספתיים. אין בקשות פרטניות.

היו"ר אברהם נגוסה:

אני רוצה שיהיה ברור כי מצד אחד את אומרת שיש לכם כסף ואתם עובדים בתיאום עם האוצר. מצד שני אנחנו שומעים מהאוניברסיטאות "אנחנו מוגבלים בתקציב".

שירה נבון:

אז אני אומרת, יש כסף, כמובן שהוא עדיין מוגבל, יש גידולים שהולכים וגדלים לאורך שנים וכמובן שעדיין יש איזו שהיא מגבלת תקציב. איך אנחנו עושים את זה? ככל שהמוסד קולט חברי סגל במקצועות מסוימים הוא מקבל מאתנו תוספת. גם היא מוגבלת.

היו"ר אברהם נגוסה:

אני רוצה לדעת מה המגבלה.

שירה נבון:

יש שני חסמים - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

רגע. אני אתן לך זמן להסביר אבל אנחנו רוצים להבין בדיוק מה ההפרש. אם את אומרת "יש לנו כסף" אבל מצד שני את אומרת שיש מוגבלות, אז לכמה יש לכם ולכמה אין לכם, כדי שנדע, ואנחנו חברי הכנסת נדחוף.

שירה נבון:

אין לי נתון כזה. אין לי רשימת בקשות, אנחנו עובדים בצורה קצת שונה ולכן אני לא יכולה לתת כזה נתון. אני אומרת שוב פעם, אנחנו מנסים להשקיע גם במענקי הקליטה, הנושא של תשתיות, בשביל שחברי סגל ירצו לבוא לפה והטובים ביותר, הם רוצים שיהיו להם את התשתיות הראויות וזו תחרות עם האוניברסיטאות הכי טובות בעולם. גם לנושא הזה אנחנו נותנים מענה, יש ועדה של תשתיות, אנחנו משקיעים באוניברסיטאות. אני שוב אומרת, יש עוד דרך לעשות.

דבר שני יש מה שנקרא תנאי העסקה ותנאי שכר, ששוב פעם גם בנושא הזה אנחנו בתחרות ובטח במקצועות שהם נדרשים, זו גם יכולה להיות מגבלה, אנחנו יודעים את זה בפרט במקצועות ההייטק שהתחרות היא מאוד מאוד קשה. אני כן אגיד שאנחנו באיזה שהוא שיח ודיאלוג מאוד חיובי עם הממונה.

היו"ר אברהם נגוסה:

אני חייב לומר לך, העברנו לכם שאלות מראש כדי שתגיעו עם הנתונים. את אומרת שאין לך נתונים. השאלות שהעברנו לכם הן כמה תקנים נפתחו בשנה שעברה לקליטת סגל אקדמי למשרה קבועה, כמה מהם אוישו או - - -

שירה נבון:

אני מתנצלת אבל אין לנו את הנתונים ואנחנו נאסוף ונציג אותם.

היו"ר אברהם נגוסה:

אז איך נדע אם אין לכם נתונים? אתם ועדה לתכנון ותקצוב. איך אתם יכולים לפעול בלי נתונים, כמה הגיעו, כמה אתם נתתם, לכמה אין לכם אפשרות לתת? מה הולך פה?

שירה נבון:

אנחנו פשוט לא עובדים בצורה כזאת, וכדי שיהיו לנו את הנתונים - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

אז תסבירי לנו איך אתם עובדים?

שירה נבון:

זה ממש להסביר את מודל התקצוב של ות"ת, אני אשמח להרחיב על זה. אנחנו עובדים לפי תפוקות, לפי מספר סטודנטים, לפי תפוקות מחקר, לא לפי חברי סגל. יש תחומים מסוימים כמו למשל הנושא של הייטק שאנחנו כן עובדים לפי התחום הזה, בשנה שעברה נתנו 50 מענקי קליטה ל-50 חברי סגל. זה משהו ספציפי שאני יודעת להגיד, אבל לא ברמה הרחבת.

היו"ר אברהם נגוסה:

את יכולה להעביר לוועדה בכתב?

שירה נבון:

אנחנו נעביר את הדברים בכתב, אין שום בעיה. אבל אני מציעה שתתנו לנו אפשרות לאסוף נתונים ואני אתן לכם גם נתונים יותר מעמיקים.

נתון שאני רוצה להגיד, שבשנים האחרונות נקלטו יותר מ-300 חברי סגל.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה רבה. תעבירו לנו בכתב.

קריאה:

אני יכול לשאול שאלה?

היו"ר אברהם נגוסה:

יש לנו בעיה של זמן. אנחנו נמשיך למשרד המדע בבקשה. אבי ענתי סמנכ"ל תכנון.

אבי ענתי:

כמו שנאמר אני סמנכ"ל תכנון במשרד המדע. אנחנו יזמנו תכנית בשנת 2017 להחזרת מדענים תושבים חוזרים. במסגרת זאת פרסמנו את התכנית למלגה לפוסט דוקטורט וכל מי שנמצא בחו"ל, נניח בפוסט אחר או בכלל בעשר השנים האחרונות נמצא בחו"ל, יכול היה להגיש בקשה למלגה כזאת למשרד,

ובתנאי שהוא חובר לחוקר באקדמיה, מגיש לו הצעת מחקר וביחד הם מגישים לנו את התכנית ואנחנו מממנים. אנחנו מימנו 11 כאלה בשנה שעברה. השנה אנחנו נמצאים בתהליך של הערכה ושיפוט, קיבלנו 20 בקשות, בעיקר מארצות הברית ואנגליה. יש עוד מדינות, אבל בעיקר ארצות הברית ואנגליה.

אני חושב שתכנית כזאת יכולה לתת פתרונות באקדמיה. התקופה הזאת שאנחנו נותנים למילגאי היא תקופת התערות של שנתיים, הוא מקבל 120,000 שקל לשנה, זאת אומרת 10,000 שקל לחודש, הוא מקבל 10,000 שקל נטו לחודש ואני מדגיש נטו, כי לפי התקנה בחוק המלגות המילגות פטורות ממס.

אלעזר שטרן (יש עתיד):

אני מתנצל אדוני, גם כן איזה מדען במשרד, קבעתי מראש. אני אחרי זה - - - תודה.

אבי ענתי:

אני מציע א. להגדיל את התקציבים לתכניות כאלה, זה מאפשר לאותו מילגאי, לאותו מדען שחוזר תקופת התערות לשנתיים, דיברנו על הכשרה לטובת טבע ודברים כאלה. אם היו עושים דבר זה כזה למשל בתעשייה, זה היה מצוין. כי גם בתעשייה היו נותנים לו תקופה של שנתיים שיכיר את התעשייה, ירצה – יישאר בתעשייה, לא ירצה, ילך לתעשייה אחרת או לאקדמיה, אבל לפחות נותנים לו צ'אנס.

דרך אגב, לגבי המשרד לקליטה במדע, שהם דיברו על ההכרה מי מוכר כמדען ישראלי חוזר, אם מדובר מחמש שנים ומעלה זה לא נותן פתרונות לאלה שברחו. זאת אומרת בדרך כלל אלה שיצאו לפוסט דוק לחו"ל הם יצאו לשנתיים, ואלה רוצים לחזור, ואלה אין להם משרות לחזור, אני אומר. אין להם משרות לחזור.

גרנית בן עזרא-זינגר:

אני מסכימה איתך.

אבי ענתי:

לכן המשרד לקליטה במדע, לפי החוק, לפי ההכרה שלכם, האוכלוסייה הזאת לא נחשבת אצלכם. אתם לא מטפלים באוכלוסייה הזאת.

גרנית בן עזרא-זינגר:

אני לגמרי מתחברת למה שאתה אומר וזה נכון. החמש שנים ומעלה בהחלט - - - אבל אתה צודק, זה בהתאם להחלטת ממשלה.

היו"ר אברהם נגוסה:

אצלכם אין הגבלה של ותק?

אבי ענתי:

עשר שנים שהוא נמצא בחו"ל. כי אמרנו, בדרך כלל אנחנו ניתן למישהו לעשות פוסט דוק באקדמיה שהוא עשר שנים בחו"ל. לא יבוא מישהו בן 60 או בן 70 שיבוא ויגיד "אני רוצה לחזור". אנחנו רוצים יותר את הצעירים.

היו"ר אברהם נגוסה:

עד עשר שנים?

אבי ענתי:

עד עשר שנים.

היו"ר אברהם נגוסה :

יש לי שאלה אליכם. אתה ציינת מספרים קטנים, 11, 20.

אבי ענתי :

רק התחלנו בזה בשנה שעברה. זו היתה יוזמה של השר שלנו.

היו"ר אברהם נגוסה :

אם יגיעו 30, 40? אתה חושב שיש לכם פתרון תקציבי?

אבי ענתי :

לא. אין לי פתרון תקציבי. לכן התחלתי בקטן. המטרה שלנו היא להראות לאוצר שכדאי להפעיל את התכנית הזאת ולא רק אצלנו אלא גם בתעשייה, ואם נעשה, או שמשולב, תעשייה-אקדמיה. חשבנו על זה, דיברתי עם טבע בעניין הזה.

היו"ר אברהם נגוסה :

הגיעו אליכם יותר מ-20 מדענים ואמרתם שאין לכם יכולת תקציבית והחזרתם אותם?

אבי ענתי :

השנה יש לנו 20 ואנחנו כנראה ניתן רק לעשר. אין לי מספיק תקציבים.

היו"ר אברהם נגוסה :

תודה. אנחנו - - -

גרנית בן עזרא-זינגר :

יש אפשרות מילה ברשותכם?

שלומית אבינוח :

לא. יש כאלה שלא דיברו. משרד הבטחון.

היו"ר אברהם נגוסה :

אנחנו נשמע את משרדי הממשלה. משרד הבטחון בבקשה.

נתנאל מויאל :

אדוני היושב ראש, אני רוצה אולי קצת להכניס בדיון איזה שהוא פתרון דווקא לקשירת המוחות. אציג את מסלול העתודה האקדמית כמסלול שאחראי להשאיר פה אנשים לפחות עד גיל 27, כמובן מי שהולך ללמוד רפואה, עד אמצע גילאי ה-30. אנחנו מדברים בסוף על מסלול שאחראי על פיתוח שדרת המפקדים הבאה של היחידות הטכנולוגיות בצה"ל. אחד הנתונים שחשוב שתדע שמהמסלול הזה אחד מכל ארבעה נשאר להיות קצין בכיר בצה"ל מדרגת סגן אלוף והלאה.

שלומית אבינוח :

אתה מדבר על עתודאים?

נתנאל מויאל :

אני מדבר על עתודאים, כאשר מסלול העתודה, כל הדגש שלו הוא בעיקר על הנדסות ומדעים מדויקים, כשיש לנו גם את מקצועות המשפטים, כלכלה, רפואה ומדעי החיים שנוספים לתחומי ההנדסה.

אנחנו פועלים הרבה מול האוניברסיטאות גם בפתיחת תכניות חדשות, למשל השנה הכנסנו תכניות עילית לדאטה סיינס, שילוב של אוכלוסיות ייחודיות, גם עולים חדשים, גם בניס חוזרים, גם בשיתוף משרד העלייה והקליטה. אנחנו עובדים גם בנושא של העלאת אחוז הנשים בעתודה שהוא בהכרח משפיע גם על ההישארות של נשים במדינת ישראל.

היו"ר אברהם נגוסה:

יש לך נתונים בכמה מדובר?

נתנאל מויאל:

יש לנו פה נתונים, אני תיכף אציג בכמה שקפים. אם יהיו נתונים שאחר כך תרצו שנשלים, אז אני אשלים. קודם כל אנחנו עוסקים עכשיו גם בבניית תכניות עילית לטווח ארוך, כלומר אקדמאים לתואר שני. מסלול עתודה קלאסי, היה פעם מסלול עתודה לתואר ראשון, היום יש המון מסלולי הצטיינות ומסלולים של תכניות עילית לתואר שני, משכי חתימה ארוכים יותר כמובן בתכניות האלה וגם על פי יעדי השיבוץ, למשל בעולם הסייבר זה עלה היום לשלוש שנים חתימה לקבע ותואר שני במהלך שירות החובה לכל עתודאי. כל עתודאי שבעצם סיים בפרק הלימודים שלו תואר ראשון, במהלך שירות החובה שלו כשהוא כבר פועל כמהנדס ובכל תפקיד, יכול לעשות בזמן שירות החובה שלו, הצבא מקצה לזה זמן, לעשות את התואר השני וכמובן הסוגיה של תמריצים למשכי חתימה ארוכים יותר ודירוגי שכר למי שזכאי לדירוגי מחקר וכאלה.

מיקוד לאוכלוסיות ייחודיות, אנחנו גם בחו"ל עם הנציגים שלנו בקונסוליות תרגמנו את כל עולם השיווק שלנו כמעט לכל השפות, ההתמקדות היא בעיקר בצפון אמריקה ובמערב אירופה, אבל אנחנו מפיצים את זה גם ברשתות החברתיות ויש לזה המון הד. היום בעצם גם בניס של תושבים שהיגרו לחו"ל יכולים להכנס, לקבל את המידע, להירשם ואפילו להגיע לארץ גם ללא ההורים שלהם ולקבל תמיכה במסלולים שיש לנו להציע להם.

על פעולות להעלאת אחוז הנשים דיברתי, אני חושב שזה בקשר ישיר להישארות לפחות של נשים, גם כנסים להגברת הנשים בעתודה, גם העמקת השיח ברשתות, גם מיקוד בתכניות הנדסיות בשילוב של המוסדות האקדמיים. זה קצת הפעילות שלנו בשנתיים האחרונות ברשתות החברתיות.

קצת שינויים במגמות ובמוסדות, אז באמת הגדלת היקף המהנדסים לצה"ל, למערכת הבטחון ולמשק. אנחנו מדברים כל שנה על 1,000 מהנדסים ומהנדסות שנכנסים לצה"ל דרך מסלול העתודה, כשאני לא כולל בפנים את תכניות האקדמיזציה שתיכף אני אדבר עליהן, שזה תכניות לאקדמאים שכבר בגיל צעיר סיימו את התואר, כלומר עוד לפני השלב שבו הם מחויבים לגיוס יש להם תואר ראשון ולפעמים גם תואר שני. פתיחת תכניות עילית, כל תחום הדאטה סיינס שנכנס בהיקפים גדולים, הגדלנו פי שלוש את המכסות ללימודי אחיות, לימודי סיעוד, בשירות החובה, וגם בשירות הקבע. פתיחת מגמת רובוטיקה ומאז שאוניברסיטת אריאל הפכה לאוניברסיטה העצמנית את שיתוף הפעולה איתם ופתחנו שם גם מגמות חדשות.

תכניות עילית של השנה הזאת, אתה יכול לראות כמה תכניות עילית יש, מדובר פה על תכניות שעוסקות בתארים כפולים, זאת אומרת שני תארים ראשוניים באותו זמן לימוד, תואר ראשון ותואר שני ותכניות המשך בעיקר במקצועות ההנדסה. יש כאן דוגמאות לשתי תכניות חדשות לחבריה שסיימו תואר ראשון במדעים מדויקים בגיל 18 לפני שהם חייבים בשירות ומתגייסים לצבא לתואר שני, חשוב שתבין אדוני היושב ראש שכל מי שנמצא בתכניות האלה הוא לפחות עד גיל 28-29 נמצא בארץ עם תפקיד ועם באמת ציר פיתוח מאוד מאוד טוב. אתה יכול לראות את היחידות שמלוות את התכניות האלה ממקומות מאוד מאוד מאתגרים גם בצה"ל וגם במערכת הבטחון.

שיעור הנשים בעתודה – אפשר לראות שהשיעור עולה כל שנה בעקבות הפעולות שאנחנו מבצעים. יעד העלייה שלנו הוא באמת ל-30% עד 2020, דרך אגב, הנתונים האלה לא שונים מהיקף הנשים במדעים מדויקים, מה שנמצא במוסדות האקדמיים. כלומר מצב העם הוא מצב הצבא פה, אנחנו מנסים באמת להעלות את זה על ידי מתן של תכניות, להנגיש את המידע, לשווק את זה ובעצם גם לאפשר בסוף הורות צעירה לנשים שיוכלו להשתלב בדברים האלה, זה בהחלט דברים שמדברים אליהן. אתה יכול לראות את המקצועות שנשים משתלבות בהן.

דיברנו קודם על עולים, אני חושב שיש קשר ישיר בין איך שאתה קולט את העולים והתכניות שלהם לבין הרצון של הסביבה הקרובה שלהם גם לבוא מחו"ל. לפעמים הסביבה שלהם בחו"ל היא סביבה של תושבים שזלגו, ירדו ובעצם פה אנחנו מציעים להם גם תכניות ייחודיות כמו התכנית שנקראת "עתודת עולים". זו תכנית שבעצם כל עולה חדש שהתחיל ללמוד איזה שהוא תואר אקדמי בחו"ל יכול לבוא ולהשלים

אותו בארץ ונדחה לו הגיוס. ברגע שהוא מגיע לצה"ל אנחנו כמובן נותנים לו את האופציה להשתלב במקומות רלבנטיים למקצוע שבו הוא עסק, בעיקר שוב, סביב המדעים המדויקים. תיכף אני אתן זום-אין על עולם הרופאים העולים החדשים.

אז באמת, יש לנו המון המון פעילות, גם שיח והסברה לנציגי מיטב שטסים לחו"ל ועושים את כל הכנסים של צב"ר ונפש בנפש ומשרד העלייה והקליטה ופעילות חשיפה והסברה, בסוף דרך הרשתות החברתיות אתה מגיע ומכסה המון המון מקומות ואנחנו מקבלים כל הזמן פניות.

לגבי גיוס רופאים עולים, חבריה שהגיעו עם תואר ברפואה מחו"ל, והגיעו לצבא, אתם יכולים לראות שבשנתיים האחרונות המספרים עלו, אני מדבר על 2016, 2017. נתונים של 2018 עוד לא סיכמנו, אבל 27 לרפואה כללית ב-2016 ועוד עשרה רופאי שיניים, ב-2017 גם מספרים דומים, 21 לרפואה כללית ועוד 14 לרפואת שיניים.

בעולם הרופאים גם יש המון המון פעילות וממש ללכת לקראת, להעניק דרגות ייצוג, לתת להם יותר סמכות. להכנס לתנאים של קבע מהיום הראשון שהם מתגייסים לצה"ל כרופאים.

לסיכום, קראנו לזה עיקרי התכנית לקשירת המוחות, לקשור את הפרט לשירות ארוך שהמינימום חתימה הוא לשש שנות שירות, לא כולל השנים שהוא למד באוניברסיטה, כלומר בכל המסלול הזה הוא נמצא עשר שנים במדינת ישראל בוודאות.

טיפוח של אוכלוסיות ייחודיות למסלול עתודה - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

תסכם כי הזמן שלנו אוזל.

נתנאל מויאל:

אני כבר מסיים. באמת כל הסוגיה של פתיחת תכניות עילית חדשות לשירות ארוך, דירוגי מחקר לזכאים, הכרה במוקדי ידע בצבא, אנשים שרוצים גם לעשות דוקטורט בשילוב של היחידות הטכנולוגיות בצה"ל, תפקידים אטרקטיביים, זה בהכרח מושך אנשים להישאר כאן ולהגיע לתפקידים אטרקטיביים, אני מדבר גם על תפקידים בצה"ל וגם בשאר הגופים, תמריצים לעתודאים וחתימה של קבע, ואפשרות כמו שדיברנו על תואר שני במהלך השירות.

חשוב לי להדגיש משפט לסיום, שבסופו של דבר המפעל הזה של העתודה האקדמית מביא למדינת ישראל כל שנה 1,000 מהנדסים ומהנדסות ובאמת הוא המנוע העיקרי לבניית שדרת הפיקוד הטכנולוגית של צה"ל ומערכת הבטחון.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. משרד הכלכלה הרשות לחדשנות.

אילה מילר:

צהריים טובים. אני ראש תחום פיתוח הון אנושי בהייטק ברשות החדשנות. רשות החדשנות תומכת במו"פ טכנולוגי כמנוף לצמיחה כלכלית ובאמת הזכרת היו"ר את החלטת הממשלה 2292 שמדברת באמת על הפיתוח של הון אנושי מיומן להייטק. במסגרת החלטה זאת לקחנו על עצמנו לעשות שינוי בתכנית שהיתה לפני כן, תכנית לאומית להשבת אקדמאים שהיתה עבודה משותפת עם ות"ת ועם משרד העלייה והקליטה שדיברה על הבאת כל הישראלים חזרה ארצה ואנחנו לקחנו על עצמנו למקד, לעשות תכנית ייעודית שמתמקדת באנשי פיתוח, מחקר ופיתוח טכנולוגי לתעשיית ההייטק, וזאת כחלק מבט יותר גדול של הממשלה וגם של רשות החדשות על הצורך בצמצום המחסור באנשי פיתוח לתעשיית ההייטק, שזאת באמת ההסתכלות שלנו, זו המשימה שלנו, ומתוך זה אנחנו מסתכלים גם על הנושא הזה של ישראלים חוזרים.

אז מה שעשינו באמת זה להסתכל פעם אחת על הצרכים של הישראלים שרוצים לחזור לארץ בתחומי המדע והטכנולוגיה ועשינו סקר בקרב הישראלים האלה וגילינו דברים שכבר אמרו ולא אחזור עליהם, אבל רק קצת על הפרופיל של האנשים מתוך הטכנולוגיה שעובדים בתעשייה בחו"ל וחושבים לחזור לארץ, מה החסמים שלהם, באמת אחד החסמים המרכזיים הוא הרישות, ההיכרות שלהם עם תעשיית ההייטק, היכולת שלהם לשמר את הקשרים ולכן גם הפתרון שלנו עונה על הצורך הזה.

פרופיל נוסף שאנחנו רואים זה אנשים שמגיעים מהתעשייה ורוצים לחזור, הם אנשים כמו שכבר נאמר פה משכילים, אנשים שעבדו פה בתעשיית ההייטק, יצאו לכמה שנים ורוצים לחזור ארצה, רובם נמצאים באופן יחסי הרבה שנים, שמונה שנים ומעלה, אנשים בשנות ה-30 המאוחרות ותחילת שנות ה-40, רובם גברים, אנשים עם הרבה ניסיון שאנחנו רוצים לראות אותם בחזרה בארץ ואנחנו צריכים בתור מדינה וגם אנחנו בתור רשות, לתת להם את הסיבות המספיק טובות לחזור.

היו"ר אברהם נגוסה:

אתם כרשות החדשנות במשרד הכלכלה, האם יש לכם תכנית מפורטת שאתם פועלים בעניין הכשרתם ושילובם של אלה שרוצים להשתלב בתעשייה.

אילה מילר:

התשובה בהחלט כן.

היו"ר אברהם נגוסה:

אם כן, האם יש לכם נתונים שאתם יכולים להציג לנו?

אילה מילר:

בהחלט כן.

היו"ר אברהם נגוסה:

אז בבקשה תתמקדי.

אילה מילר:

אני אומרת, אני מתמקדת בהבנה בתוך ההסתכלות הזאת באמת על אנשי פיתוח בתעשיית ההייטק, אנחנו בנינו תכנית שקוראים לה "חוזרים להייטק" הפיילוט שלה נעשה בקיץ האחרון, רק עכשיו יצאנו לדרך.

היו"ר אברהם נגוסה:

כמה השתתפו?

אילה מילר:

אני רק אגיד משהו על המהות של התכנית, התכנית בעצם מסתכלת פעם אחת להגיע לאנשי הפיתוח בחברות ההייטק ולהציע להם הצעת ערך לחזור לארץ, לחשוב על לחזור לארץ, לנסות לייצר את הקשר חזרה לתעשיית הטכנולוגיה, כשאנחנו מציעים להם מעבר לחזרה לארץ באמת עבודה בחברות הכי חדשניות בישראל גם במשכורת שאפשר להגיד שהיא תחרותית, חוץ אולי מבאזור סן פרנסיסקו, בכל שאר העולם המשכורת של תעשיית ההייטק בישראל היא תחרותית. זו הצעת הערך שאנחנו מציעים להם, מצד שני יש לנו את חברות ההייטק, בתכנית שלנו נמצאות למעלה מ-300 חברות הייטק שאמרו "אנחנו מוכנות ורוצות לקלוט את האנשים האלה". מה שהתכנית שלנו עושה זה בעצם את החיבור בין חברות ההייטק לבין האנשים שרוצים לבוא.

היו"ר אברהם נגוסה:

כמה - - -

אילה מילר:

עוד משפט.

היו"ר אברהם נגוסה:

אני מתעקש, אני אוהב מספרים. אני אומר לכם, אם לא נדע מספרים אנחנו לא נוכל לשפר את עצמנו. אני רוצה לדעת, הפיילוט שצינת, הכל טוב - - -

אילה מילר:

100 איש נרשמו לתכנית.

היו"ר אברהם נגוסה:

תגידי כך וכך מספר אנשים השתתפו. אם ירדו בדרך, אז כך ירדו בדרך, אם כל המאה הצליחו גם טוב. אז תציגו בצורה כזאת כדי שנדע.

אילה מילר:

בהחלט. אז 100 איש השתתפו בתכנית, הפיילוט עדיין בעיצומו כי הוא רק בעצם נעשה בקיץ שזה זמן החזרה של ישראלים לארץ, אז אין לנו נתונים עדיין של כמה השתלבו ובאיזה חברות, אנחנו יודעים שהשתלבו, יש כבר כמה שאנחנו יודעים שגמרו את תהליך הגיוס שהוא תהליך ארוך וצריך לקחת אותו בחשבון, זה אתגר לתעשייה, התהליך הוא ארוך, של כמה וכמה חודשים. אז יש לנו 100 אנשים שהשתתפו מהצד של הישראלים החוזרים, יש לנו יותר מ-300 חברות בתעשיית ההייטק שמוכנות להתחבר איתם והשלב הבא הוא באמת שאנחנו הולכים לעשות מהתכנית הזאת תכנית יותר רחבה, עם יותר אנשים, עם יותר השקעה, כדי לעשות את החיבורים האלה יותר משמעותיים. תודה.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. נשמע נציג ממשד ראש הממשלה. בבקשה. איילת שפייר.

איילת שפייר:

אני כלכלנית במועצה הלאומית לכלכלה במשרד ראש הממשלה. באמת נאמר פה הרבה והדיון כבר מתעכב אז אני לא אאריך. אנחנו באים לתכנית הזאת באמת מהכיוון של הרצון להביא עוד אנשים לתעשיית ההייטק ואנחנו עובדים בשיתוף פעולה עם רשות החדשנות ועם ות"ת לחשוב איך אנחנו יכולים להביא לפה עוד אנשים. ברור לנו שיש פה עוד הרבה נדבכים שצריך לראות איך אנחנו מצליחים להביא אותם וגם להשאיר אותם פה כי אנחנו יודעים שיש בעיה של אנשים שמגיעים ואחר כך הולכים ואנחנו שמחים על הכינוס של הישיבה הזאת לחשוב ביחד עם כל השותפים איך להגדיל את הפעילות.

היו"ר אברהם נגוסה:

משרד ראש הממשלה הוא משרד שמרכז את פעילות הממשלה ואני מניח שגם החלטת הממשלה 2292 בהובלת משרד ראש הממשלה. השאלה שלי האם יצרתם שולחן עגול על מנת לעשות מעקב ביישום ההחלטה הזאת?

איילת שפייר:

בוודאי. אנחנו מכנסים דיון בימים אלה, בערך בעוד חודש עם כל השותפים כדי לעשות עדכון סטטוס של יישום החלטת הממשלה ולחשוב מה הצעדים הבאים, איך אפשר לפעול עוד לטובת הגדלת כח אדם להייטק כשכל הנושא הזה של חו"ל זה נדבך אחד אבל בוודאי לא הנדבך היחיד.

היו"ר אברהם נגוסה:

אני אשמח לקבל לוועדה, לאחר כינוס הפרום או השולחן העגול, את ההערה שלכם או מה שאתם השגתם מבחינת יישום ההחלטה, האם יש כשולן, האם יש הצלחה. אנחנו רוצים לדעת ואתם יכולים להעביר לנו. את תהיי אחראית לכך?

איילת שפייר:

אין בעיה.

היו"ר אברהם נגוסה:

נשמע בקיצור מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. אביאל בבקשה.

אביאל קרנצלר:

אנחנו מוציאים מדי שנה הודעה שנתית ומתעדכנת וכבר כבר שש שנים עם נתונים עקביים שאפשר לבדוק אותם ולהשוות לאורך שנים. אנחנו משתמשים במונח "שהות ממושכת" שהוא מנסה להיות אובייקטיבי, אבל הוא פחות אטרקטיבי אז אם אתם מחפשים, חפשו שהות ממושכת, אם אתם רוצים לדעת את המספרים שאנחנו מפרסמים.

במונחים אחרים, בספרות המקצועית מדברים על סירקולציה, - - - חיובי, כל התופעה הזאת של יבוא ויצוא הון אנושי היא חיובית אבל צריך להסתכל עליה שוב, כפי שהסתכלתם, ועוד משהו שלא נאמר פה, מעבר לעניין של הייטק יש גם לא מעט מקצועות, במיוחד מקצועות תרבות שמהם גם יש הרבה שהם עם שהות ממושכת בחו"ל ואפשר ללמוד מזה מה הסיבות, הסיבות הן גם אטרקטיביות תעסוקתית וגם מקצועית שהיא פחות חזקה בארץ ויותר חזקה בחו"ל.

לגבי השאלה שחבר הכנסת אלעזר שטרן שאל, באמת רואים שעולים חדשים שקיבלו תואר בארץ, עלו לארץ, אנחנו רואים שהם יותר נוטים, בתור דוגמה, מקרב בעלי תואר שלישי ילידי ברית המועצות, אורוגואי וארגנטינה, בין 20%-28% מהם לא שוהים כרגע בארץ.

קריאה:

אבל לאיזו מטרה?

אביאל קרנצלר:

אנחנו לא יודעים. מה שאנחנו לא יודעים בלמ"ס, אנחנו לא יודעים מה הם עושים בחו"ל. עד שער היציאה אנחנו יודעים מי יצא מהארץ ומעבר לזה אנחנו לא יודעים מה הם עושים.

היו"ר אברהם נגוסה:

האם יש לכם נתון כמה ישראלים שיוצאים כל שנה?

אביאל קרנצלר:

כן. אנחנו יודעים יציאות וכניסות של ישראלים, אנחנו יכולים לחשב כמה זמן הם נמצאים בחו"ל ולפי זה אנחנו מגדירים. זה בסיס המידע שלנו.

היו"ר אברהם נגוסה:

נשמח לקבל את הנתון הזה כמה כל שנה יוצאים, כמה חוזרים, כמה נשארים ונשמח ללמוד גם מהן הסיבות לעזיבה.

אביאל קרנצלר:

סיבות אנחנו לא יודעים.

היו"ר אברהם נגוסה:

אוקיי. לפחות נדע את המספר כמה יוצאים וכמה חוזרים. זה חשוב לנו. תודה.

גוסטבו שיפריס:

אני גם מאתו משרד, תכנון דמוגרפיה ומפקד. מדי שנה אנחנו מפרסמים את כמות היוצאים והחוזרים, בדרך כלל המאזן הוא שלילי, השנה היה 6,300 - , כלומר יצאו יותר 6,300 מאשר חזרו. זה מאזן

שלעומת השנה שעברה יש ירידה במאזן, לטובה, כלומר יש פחות יורדים, נקרא לזה כך, וזה נתון שוטף שאנחנו מפרסמים כל שנה.

היו"ר אברהם נגוסה:

העניין של כמה נקלטו במסלול אקדמיה וכמה נקלטו למסלול תעשייה, יש לכם נתון על כך?

גוסטבו שיפריס:

לא. אנחנו מפרסמים מבחינה כמותית כמה אנשים, אין לנו תכונות נוספות כמה נקלטו, אין לנו את המידע הזה.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. האקדמיה למדעים הלאומית ישראלית בבקשה.

גליה פינצי:

נעים מאוד. שמי גליה פינצי, אני מנהלת האקדמיה הלאומית למדעים. באקדמיה יש את מרכז הקשר שהוקם לפני עשור ואנחנו בעצם זיהינו את הבעיה והתמקדנו בשתי דרכים: אחת זה הקמת מאגר מידע שבו רשומים כיום 3,500 אנשים, מתוכם 2,700 בעלי תואר PHD, ו-680 דוקטורנטים.

שלומית אבינוח:

חיים בארץ או בחו"ל?

גליה פינצי:

רובם מחו"ל, חלקם כבר חזרו לארץ, נרשמו, חזרו, אבל רוב הנרשמים הם מחו"ל. אנחנו גם מקיימים יריד שנתי שבו יש גם כינוס שלמעשה בכינוס המטרה היא להביא, רוב היושבים פה נמצאים בכינוס הזה, להביא לאנשים שרוצים לחזור יותר מידע. אנחנו מציגים שם הרבה פעמים סיפורי הצלחה של אנשים שחזרו. בעבר עשינו גם פאנל של ראשי האוניברסיטאות שענו לשאלות האנשים שרוצים לחזור, זה גם משודר בלייב, כך שמי שרוצה יכול לשאול שאלות גם אם הוא לא נמצא באולם, ויש יריד תעסוקה. זה מחולק חצי-חצי.

יריד התעסוקה מזמין גם תעשייה, גם ממשל וגם אקדמיה, בעיקר אקדמיה, לביתנים שבהם הם יכולים לראיין אנשים שמגיעים לארץ, בדרך כלל אנחנו עושים את זה בסוף דצמבר, כך שאנשים נמצאים בחופשת הקריסמס, והרבה מאוד מצאנו שמגיעים לארץ בתקופה הזו וזו הזדמנות טובה לראיין את האנשים.

דיברו כאן על אקדמיה ותעשייה אבל באמת ממשל זה עוד גוף או גופים שיכולים לתת מענה לבעלי תואר PHD ולדוקטורנטים אחרי שהם מסיימים, שחוזרים לארץ, וזה עוד אפיק תעסוקה שצריך לחשוב ולהתייחס אליו.

אחד הדברים הנוספים שאנחנו עושים זה באמת להביא את דאגות החוקרים אל מקבלי ההחלטות, בין אם זה ממשלה ובין אם זה אקדמיה. אני לא אוסיף יותר מזה כי אני חושבת שנאמרו הדברים.

היו"ר אברהם נגוסה:

תודה. אנחנו חייבים לסיים ולסכם את הדיון. כמובן שהסיכום יונח לשולחנה של הכנסת, ונעשה את זה בהמשך. אני רוצה לסכם את הדיון הזה.

ראשית אני מודה לכל האנשים שעושים בעבודה. הדרך להחזיר את המוחות, את האקדמאים, כמו האסטרטגיה להגדיל את מספרי העלייה לישראל, על מנת להגדיל את מספר העולים למדינת ישראל צריך לטפל בקליטת העולים או כבר שהם נמצאים פה.

באותו כיוון, אם אנחנו נדע לקלוט אותם או לשלב אותם, את אלה שכבר חזר, כך תגדל המוטיבציה לחזור לישראל. אם אלה שחוזרים הופכים כאן למובטלים ומתוסכלים, אנחנו לא יכולים להגדיל את זה.

לכן אני רואה מהדיון שכולנו השתתפנו בו, שיש שני כיוונים שאנחנו צריכים להשקיע בהם, כיוון אחד – אנשים שחוזרים לארץ ואני מבין שמשרד הקליטה הוא הכתובת שמרכז את הנתונים, אז יהיה להם מקום לפנות אליו, ולהגיד "חזרתי, אני כאן, ומה אני יכול לעשות כדי להשתלב". דבר שני, שזכות הבחירה שלו, שהוא בוחר באיזה כיוון הוא משתלב, אם הוא רוצה להיות מרצה באוניברסיטה או חוקר, הוא בוחר את המסלול שלו. אם הוא רוצה להכנס לתעשייה ולעבוד בה, הוא יבחר בתעשייה. אם נחזק את שני המסלולים האלה יהיה לנו קל להיענות לדרישות או לבחירה שהאנשים בחרו.

לכן אנחנו צריכים לחזק את שני המסלולים האלה. אנחנו מבינים שיש מחסומים במסלולים אלה, המחסום הוא תקנים, שמגיעים מהתקציב. לכן מאוד יעזור לנו לסיכום הדיון הזה, לפני שנניח על שולחן הכנסת, לקבל את הנתונים מהוועדה לתכנון ותקצוב, הות"ת, ואנחנו רוצים שתעבירו לנו אותם כי זה יכול לתת לנו תמונה מה אנחנו דורשים מהממשלה. אנחנו ככנסת, מה אנחנו דורשים מהממשלה כדי להשלים את הפער.

לכן הנתונים מאוד חשובים לנו, המספרים הם משמעותיים עבורנו. אנחנו נדבר באופן כללי, זה בסדר, אבל אם תכלס אנחנו מדברים שכך וכך הגיעו, כך וכך השתלבו באקדמיה, כך וכך בתעשייה, כך וכך לא הצלחנו לשלבם באקדמיה או בתעשייה כי יש בעיה של תקנים. הכשרה מקצועית הוא מפתח חשוב, כפי שטבע הציגו את זה, גם אם יש תקן לא יכולים לקלוט אותו ישר כי הוא לא מתאים ולא הוכשר. אני פונה למשרד ראש הממשלה שמרכז את השולחן העגול או הפרום, מאוד חשוב ליצור תכנית הכשרה, כדי שכל אחד שמחליט ללכת לתעשייה, יש לו את הכיוון של ההכשרה.

מרים אלון:

יש לי שאלה אבל אני לא רוצה להפריע, בסיום הדיון אשאל.

היו"ר אברהם נגוסה:

אני רוצה שכולם ישמעו.

מרים אלון:

השאלה שלי מופנית לגרנית, הנקודה כבר עלתה ואתם דיברתם על מדענים ששהו חמש שנים - - -

היו"ר אברהם נגוסה:

זה הנושא הבא שאגע בו. רשום לי פה בעקבות ההצעה שלו שהוא אמר, שזה אחד החסמים, שלמשרד הקליטה יש מדיניות של מעל חמש שנים, אבל לאנשים חזרו לפני החמש שנים, להם אין כתובת. לכן אנחנו באמת נכתוב את זה במסקנות הוועדה, שיש לשנות את המדיניות. זה מאוד חשוב ואולי את כבר יכולה להעלות את זה לשרה.

גרנית בן עזרא-זינגר:

אנחנו רק צריכים את תוספת התקציב הנדרשת לנושא, כמובן. אבל כן.

היו"ר אברהם נגוסה:

ברור לנו שכל דבר זה תקציב, אבל כדי לדרוש תקציב אנחנו רוצים לדעת למה אנחנו דורשים.

גרנית בן עזרא-זינגר:

הרציונל מאוד ברור.

היו"ר אברהם נגוסה:

הכשרה מקצועית ותקנים לאוניברסיטאות כדי לקלוט את אלה שהחליטו על המסלול, וכמובן לשנות את מדיניות של שנות הוותק בעניין הזה.

הפורום, השולחן העגול יכול לעזור הרבה כי קודם כל יהיה תיאום. אם כל אחד יעבוד בנפרד זו בעיה, כי בסופו של דבר התקציב יוצא מאותה קופה. אם יהיה תיאום בשולחן העגול יהיה אפשר להתקדם באופן ניכר.

אני מודה לכם שהשתתפתם בדיון, אנחנו כמובן נשלח את הסיכומים לשרים הרלבנטיים כדי שהם יבינו מה אנחנו דורשים. תודה רבה לכם. מהישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13:13.